

Mlaš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 — Verlagpostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt.

LETO XV. / ŠTEVILKA 37

CELOVEC, DNE 16. SEPTEMBRA 1965

CENA 2.— SILINGA

Iz globokih korenin

Zopet je pred nami novo delovno leto. V tajništvih posameznih organizacij delajo načrte za prihodnje mesece, v uredništvih mladinskih listov in kulturnih revij zasledimo že prve odtise strani glasil, ki bodo še ta mesec v rokah šolske mladine ali na mizah naših domov, medtem ko po vaseh zaznamujemo že prve odrske prireditve. Vse je v znamenju prihajajoče prosvetne sezone, v znamenju novih načrtov, ki jih bo treba izvesti, ako hočemo, da bo ob koncu delovnega leta žetev vsaj povoljna.

Pretekli teden je imel v Celovcu sejo odbor Mohorjeve družbe. Velikansko je delo, ki ga je opravila Mohorjeva družba med koroškimi Slovenci, odkar je celovski magistrat z odlokom z dne 28. novembra 1947 popravil krivico, ki jo je trpela družba zaradi prepovedi v dobi nacizma. Obnovljeni prostori Mohorjeve, tiskarna, fantovski in dekliski oddelek dijaških domov, knjižarna, zgovorno pričajo, koliko gospodarskega realizma in vztrajnosti je bilo potrebno, da je nastalo to, kar predstavlja danes Mohorjeva družba. Z rednim knjižnim darom, ki ga sprejemamo za naslednje leto že ob Vseh svetih, z mesečnikom „Vera in dom“ ter tiskanjem raznih drugih publikacij pa doprinese Mohorjeva svoje k vzgoji našega naroda, za njegovo duhovno in idejno krepitev. Zato je prav, da se izkažemo naši najstarejši knjižni ustanovi in njenim sodelavcem hvaležni tako, da vsepovsod podpiramo stremeljenja Mohorjeve družbe. Ne pozabimo dr. Sketovega gesla: „Mohorjevih udov število je verskega in slovenskega duha merilo“.

Tudi mesečnik „Vera in dom“ bo ta mesec izšel. Odkrito povemo, da ga že težko pričakujemo ter se ga resnično veselimo. Mesečnik je pisan v preprosti, a lepi domači besedi. Kažipot nam je po mislih, zapisanih na uvodnem mestu, po načelnih člankih, po povestih, črticah in pesmih, poročilih iz kulturnega življenja Slovencev in naše dijaške mladine, hkrati pa razvedrilo s križankami in z ugankami, ki nam jih tako duhovito stavlja iz meseca v mesec vztrajni sodelavci. V mnogih družinah, kjer ni več tedenskega glasila, vrši mesečnik veliko kulturno, versko in narodno poslanstvo, in to že 17. leto. Zato gre mesečniku „Vera in dom“ častno mesto v naših domovih. Pri tem pa se vprašajmo, ali smo tudi sami že kaj doprinesli k vsebini lista, ali smo nanj vsaj naročeni? Dvoje zelo važnih vprašanj!

Iz tedna v teden dobivamo v roke „Nedeljo“, za šolsko mladino izhaja „Otrok božji“. Ali se zavedamo, koliko rokopisov je treba, predno izide samo ena številka? Iz vsega tega razvidimo, da bi bilo prav, ako bi tudi pri omenjenih glasilih sodelovalo vedno več laikov, posebno učiteljev. Ne čakati, da kdo povabi k sodelovanju. Sam nekaj prispevati, to je možato! Poiskati si poleg poklica dodaten delokrog, bi moralo biti za vsakega Slovenca-izobraženca samo ob sebi umevno.

Zgled naj nam je prosvetni delavec na vasi, ki ne vprašuje, ali naj sodeluje ali ne. Igrá na odrih, poje v cerkvi in pri prostnem zboru, udeležuje se v okviru farne mladine ali kakem drugem stanovskem gibanju, pomaga duhovniku pri širjenju tiska, v farnem odboru itd. Vključen ni le v posvetne organizacije, ampak pomaga tudi v verskih združenjih in ustanovah. Ve pač, da je povezava z Bogom, s Cerkvijo nujna, ako nečemo izgubiti izpred oči smotra in cilja življenja. V tej luči dobiva tudi naše narodno udeleževanje globlji pomen, ker rase tako iz zdravih in krepkih korenin. Mislimo na vse to te dni in tedne, ko bomo po naših dolinah in vaseh na novo začrtali pot delu za narod.

Pričelo se je 4. zasedanje koncila

Papeževa enciklika „Mysterium fidei“ — V Rimu zbranih okrog 2500 koncilskih očetov

Se pred pričetkom 4., to je zadnjega zasedanja koncila je papež Pavel VI. zavzel v soboto, 11. septembra, v svoji tretji encikliki (okrožnici) „Mysterium fidei“ (skrivnost vere) svoje stališče k vprašanju: „Nauk in češčenje svetega obhajila“. V tej encikliki je papež Pavel VI. zavrgel in preklel nazore nekaterih sodobnih, tako imenovanih teologov, ki pravijo, da moramo razumeti spremenjenje kruha in vina v Mesu in Kri Kristusovo pri sveti maši ie simbolično (izražen v podobi).

Da bi svoje zadržanje na starih dogmah še podkrepil, je papež Pavel VI. posegel celo v čas tridentinskega koncila, na katerem so prvič ustvarili pojem „transsubstanciacije“ (spremenjenja).

Papež piše v svoji encikliki „Mysterium fidei“ še, da je sveta naloga teologije ohranitev in obramba starih verskih nauk, ki so jih na prejšnjih koncilih postavili, ne pa najdba novih nauk, da bi z njimi nadomestili stare.

To dejstvo priča, da je papež s tem podprl konservativni krog teologov na sedanjem 4., to je zadnjem zasedanju koncila, ki so proti preveč nagli modernizaciji naukov katoliške Cerkve.

Papež otvori 4. zasedanje

V torek, 14. septembra, je papež Pavel VI. svečano otvoril 4. in zadnje zasedanje 2. vatikanskega koncila. V cerkvi sv. Petra v Rimu je bral sveti oče, oblečen v čisto rdeče oblačilo, ob 9. uri zjutraj skupaj s 26 kardinali in škofi, ki predstavljajo predsedstvo, koordinacijsko komisijo in splošno tajništvo koncila, sveto mašo.

Vojna med Indijo in Pakistanom

Huda bitka pri Sialkotu — Mir na obzorju

O vzrokih vojne med Pakistanom in Indijo prinaša naš list poročilo na drugi strani.

Ze dalj časa divja umazana vojna med Indijo in Pakistanom, in sicer zaradi Kašmira. Najhuje sta se obe strani spopadli v torek pri kraju Sialkotu. Kot je poročal pakistanski radio, so v zadnjih dneh pakistanske enote v hudih bojih pri Sialkotu, južno od črte premirja v Kašmiru, zadale hud udarec indijski vojski. Indijski radio pa je javil, da so njihove oklopne enote dosegle odločilno zmago v težkih bojih, ki že nekaj dni trajajo na področju Lahora. Pakistan pričakuje, da se bo izboljšal njegov položaj v sedanjih vojni z Indijo zaradi skorajšnje pomoči iz Irana in Turčije. Tudi Indonezija je pripravljena pomagati Pakistanu. Tako je njen veleposlanik v Karachiju izjavil, da je Indonezija pripravljena poslati Pakistanu 1 milijon prostovoljcev.

Čeprav so bili še v torek hudi boji med indijskimi in pakistanskimi vojaškimi enotami, pa ni izključeno, da je mir med obema deželama na obzorju. V New Delhiju so objavili, da je indijska vlada pripravljena ustaviti boje na dosedanjih položajih, kakor je predlagal glavni tajnik Organizacije združenih narodov U Thant, ki se je te dni pogovarjal z ministrskim predsednikom Šastrijem. Vendar pa še ne vedo, če bo Pakistan brezpogojno pristal na ustavitev ognja.

Indijski ministrski predsednik Šastri je namreč dejal, da je Indija na nekaterih frontnih odsekih pakistanske meje dosegla svoj cilj, zato bi bila za ustavitev bojev.

V svojem nagovoru je papež najavil ustanovitev škofijskega senata. Ta odločitev je velikega pomena v času po zaključku koncila. Nato pa je sveti oče pojasnil navzočim koncilskim očetom, ki jih je zbranih na koncilu okoli 2500, razlog in cilj njegovega potovanja v New York in obisk glavne skupščine Organizacije združenih narodov. Ob tej priložnosti je papež Pavel VI. ponovno naslovil mirovni klic vsemu svetu.

Ob otvoritvi koncilskega zasedanja so navzoči tudi diplomati in opazovalci drugih krščanskih Cerkva. Svečanost je trajala skoro celo dopoldne in so jo od 9.40 dalje prenašali po „Evroviziji“. Popoldne pa je šel sveti oče z ostalimi koncilskimi očetmi v baziliko sv. Križa.

Na sedanjem, to je 4. in zadnjem koncilskem zasedanju morajo izdelati in odobriti koncilski očetje kar enajst zelo pomembnih „shem“, med njimi tudi o „verski svobodi“ in o „Cerkvi ter modernem svetu“. Vprav o teh shemah so že na prejšnjih zasedanjih koncila mnogo razpravljali.

Nekateri opazovalci menijo, da je med odmorom med zasedanji prevladala sicer številčno mnogo šibkejša, zato pa v Vatikanu samem močnejše zastopana konservativna struja. O takem razvoju lahko sodimo tudi po izjavah kardinala Döpfnerja, moderatorja (umerjevalca) na koncilu, ki jih je izrekel na sedežu tiskovnega urada koncila na tiskovni konferenci, ko je predvidel, da se koncil zaključi še pred božičem. To bi bilo v skladu s težnjami, da se koncil čimprej konča, saj na njem prevladujejo naprednejsje usmerjeni škofi in kardinali. Med temi naprednimi kardinali je tudi naš avstrijski cerkveni knez dr. König, ki je bil v tem vprašanju precej zadržan.

S SEJE NARODNEGA SVETA

V torek, dne 14. septembra 1965, so se sestali v Celovcu odborniki Narodnega sveta koroških Slovencev. Dnevni red seje je obsegal pretres zadnjih vlog pristojnim oblastem, uredniške in upravne zadeve „Našega tednika - Kronike“, predvsem pa pripravo občnega zbora, ki bo v nedeljo, dne 3. oktobra 1965 popoldne.

K R A T K E V E S T I

● Prototip novega francoskega letala z navpičnim vzletom „Balzac“ je zgrmel iz višine 50 metrov; pilot se je ubil.

● Devet izmed desetih akvanavtov, ki naj bi prebili pod morjem 45 dni v „Sealab-2“, je zbolelo za ušesno infekcijo. Ba je bodo nadaljevali delo v podvodni postaji 62 metrov pod morsko gladino, pa tudi zunaj „sealaba“. Okužbo so povzročili mikroorganizmi iz oceana.

● Hudi nalivi, po sporočilu meteorološkega inštituta iz Osla najhujši po letu 1879, so se pred dnevi zgrnili nad Oslo in večji del Norveške. V Oslu se je ustavil promet, zakaj ulice so bile pol metra pod vodo. V vzhodni Norveški je uničena večina žetve, zlasti še krompir in žito.

● V stanovanju v Hollywoodu so našli mrtvo 41-letno temnopolto igralko in pevko Dorothy Dandridge, ki je doživela svetovno slavo z nastopi v filmih „Carmen Jones“ in „Porgy and Bess“. Vzrok smrti še ni znan.

● Okoli 48 turistov je izginilo v nedeljo v kanjonih narodnega parka Zion v ameriški državi Utah. V več skupinah so šli na izlete v kanjone tega parka. Domnevajo, da so jih odnesle spricho nalirov nenadoma narasle vode Deviške reke. V poplavi, ki je pred petimi leti doletela te kanjone, je izgubilo življenje pet ljudi.

● 438.566 ljudi je v avgustu obiskalo Großglockner po alpski avtomobilski cesti. Med drugim so se pripeljali z več ko 116.000 osebnimi avtomobili.

● Po najnovejših statistikah ima vsak deseti Avstrijec osebni avto. Lani je zlasti narasla registracija vozil s srednjo kubituro (od 1000 do 1500 ccm).

● V Emmerichu so pred kratkim odprli največji viseči most v Zahodni Nemčiji. Ta most čez Ren so gradili tri leta in je stal 122,2 milijona mark.

● Po enoletni plovbi po svetovnih morjih z osem metrov dolgim motornim čolnom sta švedska zakonca Per Erich in Sylrene Pech končala potovanje v New Yorku. Z njima je prispel tudi šestletni sin.

V Vietnamu največje izkrcanje ameriških vojakov

V južnovietnamskem kraju Qui Nhanu se je izkrcalo te dni 20.000 vojakov enote prve ameriške konjeniške divizije. Kakor trdijo opazovalci, je to največje enkratno izkrcanje vojaških enot Združenih držav Amerike v Vietnamu po korejski vojni.

Iz Saigona pa poročajo, da je ameriški veleposlanik Cabot Lodge odpotoval v Da Nang na konferenco z ameriškimi in južnovietnamskimi vojaškimi generali. Z njim je šel tudi poveljnik ameriških sil v Južnem Vietnamu general Westmoreland.

Bivši ameriški podpredsednik Združenih držav Amerike republikanec Nixon pa je izjavil v zvezi z vojno v Vietnamu, da zaenkrat na tem bojišču še ni treba uporabiti atomskega orožja, vendar pa Amerikanci ne smejo izključiti uporabe tega orožja, če se bo v vojno vmešala rdeča Kitajska.

Politični teden

Po svetu . . .

PAPEŽEVA POT V NEW YORK

Iz Vatikana poročajo, da bo papež Pavel VI. obiskal 4. oktobra Organizacijo združenih narodov v New Yorku. Ob tej priložnosti bo govoril v glavni skupščini svetovne organizacije.

Bralci „Našega tednika - Kronike“ se gotovo še spominjajo, ko je naš list prinesel v številki 28 vest, da namerava papež Pavel VI. obiskati New York. No, in sedaj se bo ta namera uresničila, kakor beremo iz vatikanskega poročila.

Čas potovanja kakor tudi način objave kaže jasno, da papeževo potovanje nikakor ne bo toliko verskega kakor svetovno političnega značaja. Kajti svetovni mir ogrožajo krize v Vietnamu in Kašmiru. In prav to je igralo pri papeževi odločitvi glavno vlogo.

Uradno je papeževa odločitev samo izpolnitev povabila, ki mu ga je glavni tajnik Organizacije združenih narodov poslal že davno. Političen pomen papeževega koraka je razviden že iz tega, da je v sredo popoldne minulega tedna državni tajnik kardinal Cicognani najprej javil papeževo odločitev diplomatom, pooblaščenim pri Sv. stolici. Odločitev prejšnjih velikih potovanj v Sveto deželo in v Indijo, ki sta bili čisto verskega značaja, je papež sam najavil v nagovorih pri verskih slavnostih in svečanostih.

Tudi čas potovanja v New York priča, kakšno važnost polaga papež Pavel VI. na to, da bi naslovil na članice Organizacije združenih narodov mirovni klic. V poučenih krogih so namreč splošno menili, da bo papež obiskal New York šele proti koncu zadnjega koncilnega zasedanja, ki se prične sredi septembra in bo trajalo do konca tega leta. Sedaj objavljeno papeževo potovanje pa bo padlo naravnost v sredo koncilnega zasedanja. Papeževo potovanje bo trajalo samo en dan. Ali bo papež naslovil v generalni skupščini Organizacije združenih narodov svojo osebno poslanico ali poslanico, izdelano skupno na koncilu, ni znano.

Da je papež najavil svoje potovanje najprej diplomatskemu zboru, pooblaščenem pri Sveti stolici, ima namreč namen, da bi bilo ob njegovem obisku v Organizaciji združenih narodov navzočih čim več državnih in vladnih voditeljev.

Vprašanje je, če se bo papež ob priliki svojega obiska v New Yorku sestal tudi s predsednikom Združenih držav Amerike Johnsonom. Kajti Amerika, kakor znano, ne vzdržuje diplomatskih odnosov s Sveto stolico. Zato je Vatikan vsa vprašanja, ki so prihajala ves minuli teden v zvezi s srečanjem papeža Pavla VI. z Johnsonom v Beli hiši, pojasnjeval s tem, da Bela hiša o papeževem obisku uradno še ni obveščena. Papež obišče uradno samo Organizacijo združenih narodov, ne pa Združene države Amerike, toda glavni stan te svetovne organizacije je le v New Yorku. Ne izključujejo pa možnosti, da bi lahko pomenilo papeževo potovanje v Ameriko nekaj uvod za diplomatske odnose med Vatikanom in Združenimi ameriški državami.

Potovanje v New York bo najdaljše, kar jih je do sedaj papež podvzel: New York je oddaljen od Rima 6505 kilometrov, medtem ko je bilo do Bombaya samo 6326 kilometrov.

Program papeževega potovanja 4. oktobra bo takle:

Ob 7. uri odhod z letalom iz Rima;
ob 10. uri prihod v New York;
od 10.30 do 13. ure bivanje v rezidenci kardinala Spellmana, po možnosti tudi srečanja s posameznimi državniki;
ob 15. uri obisk glavne skupščine Organizacije združenih narodov, govor v tej svetovni organizaciji;
po 16. uri sveta maša za svetovni mir, verjetno ne v St. Patricks katedrali, ampak v nekem velikem newyorškem stadionu;
pozno zvečer odhod z letalom v Rim, kamor bo prispel papež v jutranjih urah 5. oktobra.

Papeža Pavla VI. bo spremljalo na njegovi poti samo nekaj najožjih sodelavcev. Gotovo je, da bo spremljal papeža državni tajnik, kardinal Cicognani, vatikanski zunanji minister, medtem ko imena drugih še niso znana.

Iz vatikanskih krogov navajajo tudi nagibe, zakaj je papež Pavel VI. izbral za svoje potovanje vprav 4. oktober:

● 4. oktobra slavi katoliška Cerkev praznik sv. Frančiška Asiškega, ustanovitelja frančiškanskega reda, ki je znan po tem, da si je sam izbral uboštvo. Papež hoče namreč v svojem slavnostnem govoru v glavni skupščini Organizacije združenih narodov govoriti tudi o boju proti uboštvu na svetu.

● 4. oktobra 1962 je nastopil veliki papež Janez XXIII. svojo prvo veliko italijansko potovanje v Loretto in Assisi in s tem pretrgal osebno izvoljeni eksil (pregnanstvo) papežev, ter tako odprl pot za bodoča potovanja papežev.

● Organizacija združenih narodov slavi letos 20. obletnico svojega obstoja v San Francisku, mestu v Kaliforniji v Združenih državah Amerike, ki so ga poimenovali po svetem Frančišku Asiškem.

NOVO BOJIŠČE

V dneh, ko je bila pozornost vsega sveta obrnjena v Vietnam in so bili diplomati zaposleni s tem, da bi nekako rešili vietnamsko krizo, je nenadno izbruhnila še nova vojna med Indijo in Pakistanom.

V spopadu med obema državama je šlo najprej za Kašmir, to je ozemlje veliko nekako 223.000 kvadratnih kilometrov s 5 milijoni prebivalci, ki so povetini mohamedanci kakor Pakistanci. Pa tudi Indija si lasti pravico do Kašmira, in sicer iz zgodovinskih in gospodarskih razlogov.

Obe deželi, Pakistan kakor Indija, sta se že takoj po svoji ustanovitvi spopadli zaradi Kašmira, zato je zahtevala vojna že tudi mnogo žrtev med Kašmirci samimi, ker so se prebivalci, ki so muslimani in hindujci, pobijali med seboj. Leta 1949 je bilo na pritisk Organizacije združenih narodov sklenjeno premirje in potegnjena je

. . . in pri nas v Avstriji

POSEBEN DAVEK ZA POMOČ POPLAVLJENCEM?

Kot po nekaterih drugih delih sveta so bile letos, kot znano, tudi v Avstriji izredno hude naravne katastrofe, katerim so se v poletju pridružile poplave v takem obsegu, kot jih ne pomnijo že skoraj sto let. Že ob poplavah v Nižji Avstriji, na Dunaju in Gradiščanskem, ki so nastopile pred tedni, so si oblasti začele temeljito „beliti glavo“, kje najti denar za te visoke nepredvidene izdatke.

Še bolj pereče je to vprašanje postalo sedaj po nedavnih strašnih poplavah na Koroškem, Vzhodnem Tirolskem in Predarlkem. Kot občine in posamezne dežele vlade je začela tudi osrednja vlada resno premišljati, kako bi krili škodo vseh letošnjih naravnih katastrof, ki bo verjetno prekoračila dve milijardi šilingov, in kje bi našli za to potrebna denarna sredstva. Tudi obe vladni koalicijski stranki (OeVP, SPOe) sta o tem razmišljali — vsaka zase na sestankih svojih najvidnejših predstavnikov.

Socialistični zastopniki so predlagali posebno uvedbo 50-odstotnega pribitka na premoženjski davek. Ako bi bil ta predlog odobren, bi na ta način bili mali davkoplačevalci oproščeni ponovnih obremenitev. — Zastopniki Ljudske stranke pa so se odločili za popolnoma drugačno rešitev, kje najti denar za te podpore, in so odobrili tozadevni osnutek finančnega finistara:

VSE PREBIVALSTVO NAJ PRISPEVA,

t. j. vsak davkoplačevalec naj v ta namen eno leto plačuje 5-odstotni pribitek k dose-danemu davku (ne 5% od dohodkov oz. plačel). Na ta način bi zbrali v l. 1966 približno 700 milijonov šilingov. To povišanje bi plačevali obvezniki uslužbenškega davka, pridobnine in družbenega davka. Tudi ta predlog bi bil v glavnem sprejemljiv, ima pa eno precej slabo stran: da bi bili po njem najbolj prizadeti mali davkoplačevalci, posebno delojemalci, ki so že itak materialno prizadeti, saj morajo vprav oni plačevati višje cene zaradi omenjenih naravnih nesreč in bi res ne bilo opravičljivo, da bi sedaj morali nositi „levji delež“ obremenitve.

Predlog Ljudske stranke v tej obliki je naletel na gluha ušesa in odpor tudi pri socialističnih zastopnikih, zato je malo verjetno, da bo pri tozadevni seji osrednje vlade naletel na odobrilno stališče. Večina med narodom je mnenja, da je treba k tej podporni akciji v prvi vrsti pritegniti go-

bila demarkacijska črta, ki je razdelila Kašmir tako, da sta pripadli dve tretjini ozemlja s 3 in pol milijona prebivalci Indiji; ena tretjina s poldrugim milijonom ljudi pa Pakistanu. Vendar ni nikoli bilo pravega miru.

Kašmir je tako postal glavno žarišče vojne v svetu. Vojna med Pakistanom in Indijo ni zadeva samo južne Azije, temveč še bolj celega sveta. Kajti nevarnost je zmerom večja, ker je severna indijska meja že izpostavljena kitajskemu pritisku. Kakor pa govore poročila iz tega dela sveta, Kitajska komaj čaka, da bi še bolj razpihala spopad.

Organizacija združenih narodov je že ukrenila v tej smeri nekaj. Glavni tajnik svetovne organizacije U Tant je že bil v Ravalpindiju, glavnem mestu Pakistana in v New Delhiju, glavnem mestu Indije. Obe deželi sta sprejeli mirovno misijo glavnega tajnika z odobravanjem in sta za to, da začneta z mirovnimi pogajanj.

Pakistanski predsednik Ajub Kan je sprejel tudi ponudbo kenjskega predsednika Kenyatte za posredovanje v indijsko-pakistanskem sporu. Tudi sovjetska vlada posreduje v sporu. Tako je sovjetski ministerski predsednik Kosigin že poklical pakistanskega veleposlanika v Moskvi. Sovjetska zveza namreč goji prijateljstvo tako z Indijo kakor s Pakistanom in daje obema državama pomoč.

Novice iz obeh taborov o bojih si zelo nasprotujejo. Tako Pakistan kot Indija trdita, da so njihove vojaške enote dosegle velike uspehe in prizadele sovražniku hude izgube.

Naj bo že kakorkoli, vojna med Indijo in Pakistanom ni samo nevarna za svetovni mir, ampak je tudi popolnoma nesmiselna, lker gre za vojno lokalnih. Tako Pakistan kot Indija spadata med najrevnejše države na svetu in v obeh deželah milijoni umirajo od lakote in obe sta navezani na tujo gospodarsko pomoč.

spodarsko močnejše. Posebno pozornost zaslužijo zlasti oni, ki so znali poiskati oz. si napraviti celó izreden dobiček iz letošnje izredne podražitve življenjskih potrebščin, ki je nastala letos vprav v zvezi z velikimi naravnimi nesrečami. Ti morajo še v posebni meri priskočiti na pomoč v tej akciji za pomoč poplavljenjem.

Predlog zastopnikov Ljudske stranke pa ima tudi eno pozitivno točko: prvič(!) v drugi avstrijski republiki naj bi bili pritegnjeni k plačevanju tega petodstotnega davčnega poviška tudi vsi oni javni funkcionarji (politiki), ki imajo tako neupravičen davčni privilegij, da jim ni treba plačevati nikakih javnih dajatev. To so n. pr. ministri, državni in deželni poslanci, mestni in občinski svetniki. Seveda bi bilo potrebno v ta namen izdelati posebno zakonsko novelo, kajti sicer bi se temu res utemeljenemu prispevku za žrtve naravnih katastrof zopet odtegnila prav večina onih, ki so itak oproščeni skoraj vsakih javnih dajatev. (Kot da bi samo oni delali za blaginjo naroda in države! Večina javnega mnjenja je na strani onih, ki dokazujejo, da to dela — več ali manj vsak pošten in konstruktiven državljani, pa naj bo v tem ali onem zasebnem ali javnem poklicu!) — Če torej pride do uresničitve predloga Ljudske stranke oz. finančnega ministra dr. Schmitza (seveda s potrebnimi popravki v korist slabše situiranih!), potem bo treba pozorno zasledovati ves potek, da se politiki, od katerih ima večina itak zelo visoke prejemke, ne bodo skozi kakšno „stranska vrata“ zopet umaknili oz. izognili temu plačevanju v korist tako zelo prizadetih sodržavljanov!

VENDARLE SE ENA STRANKA

Že pred tedni smo poročali, da je bivši notranji minister Fr. Olah, ki je bil dolga leta član Socialistične stranke in eden najvidnejših njenih predstavnikov, ustanovil novo politično organizacijo pod imenom „Delovna skupnost za demokracijo“, ki si je nadelo nalogo, ustanoviti novo politično stranko, v kateri naj bi našli „zatočišče“ v glavnem razni levičarski nezadovoljnejši.

Ta namera je bila uresničena pretekli teden, ko je gori omenjena organizacija imela na Dunaju svoj ustanovni občni zbor pod vodstvom Olaha. Na njej so bile po delegatih zastopane vse avstrijske zvezne dežele. Soglasno je bilo sklenjeno, naj se organizacija preimenuje v „Demokratsko napredno stranko“ („Demokratische Fortschrittliche Partei“ — okrajšano: DFP).

SLOVENC

doma in po svetu

Priznanje slovenskemu teologu

Dr. Lojze Šuštar, profesor moralke v bogoslovnem semenišču v Churu, v Švici, je bil imenovan za regensa-ravnatelja istega bogoslovja.

Dr. Šuštar je doma iz Dolenjske. Bogoslovne študije je dokončal v Rimu kot gojenec zavoda Germanicum. Po končani vojni je iz Rima odšel v Švico. Najprej je bil kaplan v St. Moritzu, nato spirital in profesor teologije v zavodu Schwyz in končno profesor bogoslovja v Churu.

S svojimi članki, predavanji in razpravami v znanstvenih revijah je univerzitetni profesor znan daleč preko švicarskih meja.

P. Odilo spet v Združenih državah

P. Odilo Hanjšek OFM se mora te dni vrniti v Združene države Amerike zaradi zdravstvenih ozirav. Nastanil se bo zopet v Lemontu pri slovenskih frančiškanih. Njegov naslov bo: Box 608 Lemont, Ill. USA. V prvi polovici oktobra dospa na svoje mesto. Delo izseljenkega duhovnika je pač izredno naporno.

Župnik Tensundern o pokojnem prelatu Janezu Kalanu

Znani nemški župnik Tensundern v Recklinghausenu v Vestfaliji, ki se je iz ljubezni do slovenskih rudarjev naučil slovenščine, da jim je v materinskem jeziku lahko oznanjal Kristusovo besedo, ki je bil ponovno na obisku v Sloveniji je napisal sledeče pomembne vrstice o pokojnem prelatu Janezu Kalanu:

„Po prvi svetovni vojni je prišel rajni prelat Janez Kalan v Porurje brez denarja, pa z velikim idealizmom. Ustanovil je slovensko pisarno v Bottrop-Boyu pri sestrah dominikanskega reda, pa tudi mesečnik „Naš zvon“ za Nemčijo, Holandsko, Belgijo in Francijo. Pomagal je z vsemi svojimi močmi pri Zvezi slovenskih katoliških društev (25 rudarskih in 15 rožnovenskih društev). Imam še sliko, kjer sva v sredi med predsedniki in prednicami. Obiskoval je neprehoma svoje rojake, jim pastiroval, jim preskrboval papirje in listine, organiziral romanje v Kevelaer, Rajhenburg, Brezje itd. Čeprav sem bil drugačnega značaja kakor on, sva bila zmerom dobra prijatelja in boritelja za slovenske ideale; sem ga zelo spoštoval in občudoval zaradi njegove radikalne aktivnosti za Boga, za Cerkev in za slovenski narod. Kalan je bil zgled drugim duhovnikom in je zaslužil, da bo vedno ohranil dobro ime v slovenski zgodovini.

Bog daj slovenskemu narodu še veliko takih idealnih duhovnikov, ki so Kristusovi nasledniki in vse žrtvujejo za Boga in za slovenski narod.”

Hkrati je bilo na tem občnem zboru sklenjena temu odgovarjajoča izprememba pravil za novo stranko. Navzočim deželnim delegatom je bilo naročeno, naj poskrbijo, da bodo čimprej ustanovljene odgovarjajoče organizacije nove stranke v vsaki deželi. Za osrednjega strankinega vodja (predsednika) je bil izvoljen bivši minister Olah — njen pobudnik. (Da bi bil kdo drug izvoljen, itak nihče ni pričakoval!)

Kakšen bo odziv za vstop v novo stranko, je ob njeni „zibelki“ še težko prerokovati. Na vsak način se bodo njeni člani v glavnem „rekrutirali“ iz vrst socialistov, iz katerih izvira tudi Olah. Zato bo največjo škodo utrpela Socialistična stranka, kjer bo Demokratska napredna stranka samostojno nastopila pri kakršnihkoli volitvah in bo borba za relativno oz. absolutno večino glasov temu primerno še bolj napeta kot do sedaj. Na drugi strani pa obstaja upravičen sum, da se bo nova stranka verjetno povezala s SPOe v vseh važnejših odločitvah, in to na pobudo njenega vodje. Tako sodijo mnogi politični opazovalci; v tem mnenju jih potrjuje Olahovo politično zadržanje zlasti v parlamentu po njegovi izključitvi iz Socialistične stranke. Če on na splošno zastopa mnenje, da je treba okrepiti pravice parlamenta, bi to moral v teh preteklih mesecih tudi v dejanju dokazati v parlamentu, zavedajoč se, da je vsak politični mandatár v prvi vrsti odgovoren volivcem, ki so mu zaupali svoj glas, ne pa strankini disciplini, ki je večkrat v navzkrižju z mnenjem in koristmi večine volivcev. Če torej ta mož precej dvomnega slovesa v prihodnjih mesecih ne bo temeljito popravil oziroma izpremenil svoje-ga zadržanja zlasti pri zasedanjih parlamenta, mu verjetno ne bo šlo kaj prida ljudi pri prihodnjih volitvah „na limance“, v kolikor bo nova stranka stopila tedaj pred javnost!

† Dr. Albert Schweitzer

Naš časopis je v številki 36. prinesel kratko vest, da je umrl Nobelov nagrajenec za mir in slavn zdravnik dr. Albert Schweitzer, star 90 let. Pokopali so ga v nedeljo, 5. septembra popoldne, v bližini bolnišnice in zraven groba njegove žene, ki je umrla pred osmimi leti.

Lambarene, mestice v afriški državi Gabonu je pojem, neizbrisen iz zgodovine. Je to mestice sredi afriškega pragozda, kjer se je pred 52 leti s svojo soprogo naselil dr. Albert Schweitzer. Desetletja so ga v tem naselju človekoljuba obiskovali domači prebivalci pragozda. Desetletja jim je dan za dnem dajal nesebično medicinsko in duhovno pomoč. Do konca življenja, to je do svojega devetdesetega leta je ostal v svoji pragozdni bolnici, kjer je že v času kolonializma, zdavnaj pred drugimi, sledil klicu vesti in srca in se posvetil z vso dušo domačemu afriškemu prebivalstvu.

Zdravniška pomoč, nenehno razdajanje in resnično svojevrstna humanost (človečnost) so spremljali moralno-etična načela tega tako vsestranskega moža, enega največjih humanistov in osebnosti našega časa.

Dr. Albert Schweitzer se je rodil 14. januarja 1875 v Kayserbergu v Alzaciji. Torej je Albert Schweitzer kot Alzačan zrased med francosko in nemško kulturo.

Že kot otrok se je zanimal za zgodovino, naravoslovje in še posebno za glasbo.

Po gimnazijskih letih se je posvetil na univerzi v Straßburgu teologiji in filozofiji. Potem je šel v Pariz in se izveščal v orglarstvu. Tu je bil nekaj let orglar družbe Johanna Sebastiana Bacha. Ker se je na univerzi dobila spoznal s filozofijo in teologijo, se je pozneje še bolj poglobil v ti dve znanosti, posebno pa še v Kristusovo življenje.

Leta 1911 je v Straßburgu končal še medicinsko fakulteto in leta 1913 je s svojo mlado soprogo odšel v Lambarene. Iz dohodkov od koncertov, ki jih je strastni orglar dr. Albert Schweitzer prirejal in pa od konferenc je zbral toliko denarja, da je lahko ustanovil sklad za bolnišnico evangelistične misije v Lambarenu.

Ta bolnišnica postaja je postala središče njegovega delovanja, dejanja in nehanja ter osrednji življenjski namen.

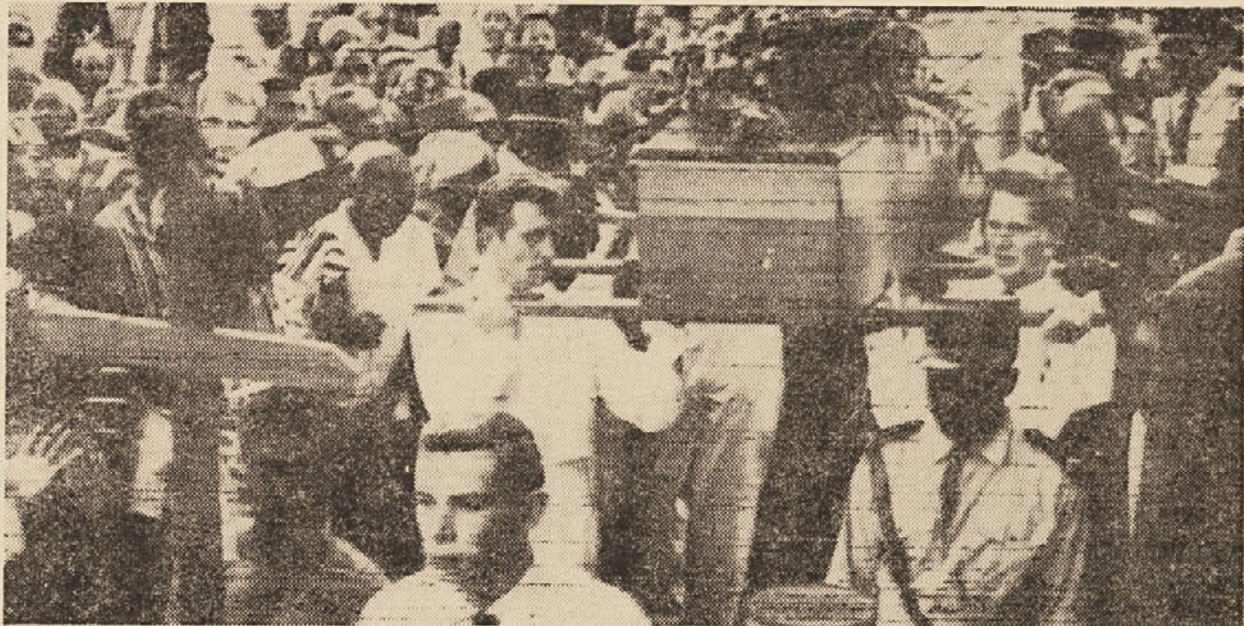
Prva svetovna vojna je bila pretrgala dr. Schweitzerjevo delovanje, saj so ga kot tujca skupaj z ženo izgnali iz Gabona in internirali. V povojnih letih je slavn pragozdni zdravnik potoval po svetu in vnovič zbral

Pogrebci nesejo čisto preprosto leseno krsto z zemeljskimi ostanki velikega človekoljuba. Prizori pristne žalosti se zrcalijo na obrazih udeležencev pogreba. Manifestacije resničnega sožalja so prihajale iz vseh strani sveta. Bivši zapadno-nemški kancler dr. Adenauer, eden izmed redkih še živčih iz generacije velikega pokojnika, je dejal: „Albert Schweitzer je bil luč v temi... Bil je luč ljubezni.“

denarna sredstva, da bi še razširil bolnico v Lambarenu.

Drugo svetovno vojno pa je dr. Albert Schweitzer preživel v Afriki. Potem pa je vnovič obiskal evropske in ameriške države. V tem času je postal znan in priljubljen po vsem svetu. Postal je častni doktor univerz v Oxfordu, Edinburghu, Saint Andrewwu. Dalje so ga izbrali za člana akademije moralnih in političnih ved v Parizu.

Vsestranska osebnost Alberta Schweitzerja je segala na raznovrstna področja duhovnega življenja. Tako kot je dneve od jutra do večera posvečal svojim bolnikom in sosedom, je večere namenil meditiranju (premišljevanju) in znanstvenim razpravam ali Bachovim toccatam (izg. tokatam) in fugam. Njegovo življenje je bilo bogato in polno vsebine, njegovo zanimanje in skrb so bile posvečene tako obnovi bolniških barak kot vprašanjem in problemom atomske nevarnosti. Daleč od civiliziranega sveta v pragozdu je bil sprič bogatega dopisovanja

s prijatelji obveščen o premikih sodobnega sveta, njegovih skrbih in potrebah. Dr. Alberta Schweitzerja ni skrbelo vprašanje, ki hromi večkrat sleherni kulturni razvoj: „Kaj lahko človek stori?“ Če je namen dovolj močan, je v tem vprašanju že tudi odgovor.

Dr. Albert Schweitzer je nekoč zapisal: „En sam zdravnik v Afriki lahko celo z najskromnejšo opremo pomeni zelo dosti prav mnogim ljudem. Dobra dela, ki jih lahko stori, stokrat presegajo vse, kar žrtvuje v življenju, in tudi materialne izdatke.“

Leta 1951 so mu podelili veliko mirovno nagrado nemških knjigotržcev, a samo eno leto za tem, to je leta 1952 pa je bilo njegovo delo za mir kronano z navedbo častjo na svetu: Nobelovo nagrado.

Dvajseto stoletje je izgubilo s smrtjo dr. Alberta Schweitzerja eno največjih osebnosti. Za njim ostajajo Lambarene, njegove razprave in spisi in čudoviti gramofonski posnetki, priče samobitne interpretacije Bachovih angelskih skladb.

80-letnica župnika Franca Zabreta

15. septembra je obhajal v Salzburgu, v materini hiši solnograških usmiljenk svojo 80-letnico župnik Franc Zabret, regens na Schernbergu, v župniji Schwarzach in Pongau.

G. Zabret je eden najodličnejših živčih duhovnikov ljubljanske nadškofije. Rojen je bil 15. sept. 1885 v Britofu, župnija Predoslje pri Kranju. Njegov oče je s svojo pridnostjo zgradil znano tovarno lanenega olja, ki še danes obstoja. Družina je bila globoko krščanska. Jubilant nam je sam

pred leti popisoval v „Duhovnem življenju“, kako so znali vzgajati stari. Ni čudno, da je poleg njega tudi deset let starejši brat Valentin postal duhovnik; umrl je kot dekan za ljubljansko okolico v St. Vidu nad Ljubljano. Tudi on je bil izgrajena duhovniška osebnost.

G. France je začel gimnazijo v Kranju, pozneje pa jo je nadaljeval kot alojzijeveščnik v Ljubljani, kjer je z odliko maturiral leta 1905. Že v srednji šoli, še bolj pa v bogoslovju so se pokazali njegovi izredni

darovi: ne samo, da se je lahko učil, bil je tudi glasbeno zelo nadarjen. Nekaj njegovih kompozicij je izšlo tudi v tisku.

Po mašniškem posvečenju leta 1909, ga je škof Jeglič poslal najprej za kaplana na Bled, pozneje pa na Vrhniko. Med vojno je prišel najprej za stolnega vikarja v Ljubljano, pozneje pa je bil do leta 1930, zaposlen v Jugoslovanski tiskarni kot urednik. Predvsem je veliko let urejeval priljubljene „Domoljuba“, ki ga še danes niso ljudje pozabili. Bog ve, koliko dobrega je gošpod storil v tistih letih s peresom.

Leta 1930 pa je stopil ponovno čisto naravnost v duhovno pastirstvo: prevzel je najprej župnijo Kovor na Gorenjskem, štiri leta pozneje pa Bled, kjer je nekoč služboval kot kaplan. Umetniku Pengovu je dal poslikati blejsko cerkev — in tudi sicer je za to cerkev, še več pa za dušno pastirstvo na Bledu storil.

Prišlo je leto 1941 in s tem konec Jugoslavije: Nemci so tudi njega odvedli v zapor, najprej v Škofjeve zavode v St. Vidu, potem pa na Hrvaško. Trnjeva pot gorenjskih duhovnikov je končala v Srémških Karlovcih, potem v Džakovem; g. Zabretu je uspelo priti v Ljubljano, kjer je v delu pri „Jugoslovanski“ preživel okupacijo. V maju 1945 je prostovoljno zapustil domovino. Najprej se je zaposlil kot organist v Straßburgu na Koroškem, pozneje več let v Heiligen Blut. Nekaj let je pasel vernike v St. Jakobu v Defereggentalu v Vzhodni Tirolski. Pred 14 leti je prevzel kot regens kaplanijo Schernberg na Salzburškem, kjer se je udeleževal kot dušni pastir za usmiljenke in za najrevnejše med ljudmi: za bolne (Dalje na 8. strani)

Dr. Theodor Veiter:

Völker im Volke Österreichs

Volkgruppen und Sprachminderheiten in der Republik Österreichs

Wie viele Slowenen gibt es in Kärnten nun wirklich? Slowenischerseits wird immer wieder eine Zahl von 90.000 bis 100.000 genannt, wobei man gerne alle Slowenen, die irgendeiner der vielen slowenischen Organisationen angehören, so oft zählt, als sie dort aufscheinen. So etwas ist natürlich abwegig. Ebenso kann man ab und zu in solchen Quellen lesen, daß diese Zahl sich auf die Zählungen der Zeit vor dem ersten Weltkrieg stütze. Tatsächlich zählte man 1890 noch 101.030 = 29,53 Prozent der Bevölkerung an Slowenen und 1910 noch 82.212 = 20,75 Prozent. Dabei wird aber verschwiegen, daß Gebiete mit überwiegend slowenischer Bevölkerung, nämlich das Mießtal mit Unterdrauburg und die Gemeinde Seeland, und das immerhin nördlich von Slowenen besiedelte Kanaltal 1919 ohne Volksabstimmung abgetreten werden mußten. Dazu kommt die sehr starke Germanisierung seit dem Kärntner Abwehrkampf, durch welche — im übrigen ohne jeden äußeren Zwang — das bis dahin geschlossene slowenische Siedlungsgebiet in drei untereinander nicht mehr zusammenhängende Lappen (Jauntal, Rosental, Gailtal) aufgespalten wurde, dies bei gleichzeitiger innerer Umwandlung sehr vieler rein slowenischer Gemeinden in gemischt-sprachige Gemeinden. Wo vor hundert Jahren, wie übrigens schon seit dem frühesten Mittelalter und aus derselben Zeit, in welcher von Südosten die Alpendslawen ins Land kamen (bis ins heutige Osttirol, bis vor Wiener Neustadt und in den Lungau), stammenden Städte und Märkte Südkärntens gewissermaßen deutsche Sprachinseln im Slowenischen waren, nämlich Eisenkap-

pel, Bleiburg und Ferlach, ist nun schon seit Jahrzehnten das Slowenentum in Sprachinseln aufgespalten und eine verstreute Minderheit, mit der Mehrheit fast überall verzahnt lebend. Der im übrigen imponierend gediegenen slowenischen Literatur zu den Kärntner Volksgruppenfragen entnimmt man zwar, daß immer von „Slowenisch-Kärnten“ (Slovenska Koroška) gesprochen wird²². Ein solches gibt es heute nicht mehr, der Ausdruck kann nur als nationalpolitisches Ziel angesehen werden und ist als solches wie alle Nationalismen abzulehnen. Es gibt aber immer noch eine Anzahl Gemeinden mit einer slowenischen Sprachvolksmehrheit (in dem oben aufgezeigten Sinne), nämlich:

Ludmannsdorf (Bilčovs) ²³	1353	871
Mieger (Medgorje)	839	629
Radsberg (Radiše)	437	388
Windisch-Bleiberg (Slovenji Plajberk)	536	328
Zell (Sele)	951	900
Feistritz ob Bleiburg (Bistrica pri Pliberku)	2087	1373
Globasnitz (Globasnica)	1413	1183
Moos (Blato)	1501	1214
Neuhaus (Suha) ²⁴	1402	890
Sittersdorf (Zitara ves)	2002	1040
Vellach (Bela)	2455	1487

Zu diesen 1961 mehrheitlich von Angehörigen der slowenischen Sprachminderheit bewohnten Gemeinden (von denen einige inzwischen aufgegeben beziehungsweise zusammengelegt worden sind) kommen solche mit einer stattlichen slowenischen Sprachminderheit wie Egg im Gailtal (329 Slowenen), Feistritz im Rosental (401), Ferlach (795), Keutschach (604), Köttmannsdorf (522), St. Margarethen im Rosental (381),

Schiefling am Wörther See (577), Unterferlach (259), Weizelsdorf (328), Augsdorf (531), Finkenstein (823), Ledenitzen (374), St. Jakob im Rosental (1847), Diex (306), Eberndorf (1566), Loibach (628), St. Kanzian (787), St. Peter a. W. (316) und Waihsenberg (314).

1939 gab es noch viel mehr Gemeinden mit einer mehrheitlich der slowenischen Sprachminderheit zugehörigen Bevölkerung, nämlich: Egg im Gailtal, Keutschach, Oberdörfel, St. Margarethen i. R., St. Stefan a. Gail, Augsdorf, Ledenitzen, St. Jakob i. R., Diex, Eberndorf, St. Kanzian, St. Peter am Wallersberg sowie einige heute mit anderen Gemeinden zusammengelegte Gemeinden wie Rückersdorf, Leifling, Loibach, Schwabegg, Tainach. Einige Gemeinden, die 1961 nur noch eine eher schwache slowenische Minderheit aufweisen, waren noch zwischen 45 und 49 Prozent slowenisch, wie Galizien, Markt Griffen, Haimburg, Ruden, Feistritz i. R., Köttmannsdorf, Weizelsdorf, Finkenstein, Markt Rosegg.

Der Abbröckelungsprozeß

Nun erscheint es völlig undenkbar, daß die Zahl der Angehörigen der slowenischen Sprachminderheit in Südkärnten innerhalb von nur 22 Jahren um 40 Prozent abgenommen hätte. Es muß in einigen Gemeinden, wo der Rückgang von einer starken Mehrheit auf fast Null ermittelt wurde wie in Egg i. Gailtal, oder doch nur auf einen recht geringen Prozentsatz gegenüber einem rund 50prozentigen Anteil wie in Ruden, Markt Griffen, Finkenstein oder Galizien, das Zählergebnis von 1961 (und in einigen Gemeinden schon 1951) objektiv unrichtig sein. In Gemeinden mit national betontem traditionellem Slowenentum, also ohne die „deutschfreundlichen“, „windischen“ Slowenen, wie Egg i. G. oder Galizien, kann trotz des Abbröckelungsprozesses durch Fremdenverkehr, Straßenbau, Ansiedlung

von Unternehmungen und Firmenfilialen unmöglich ein so weitgehender Volkstumsschwund in so kurzer Zeit aufgetreten sein. Es muß also an der Fragestellung oder an der Eintragung liegen. Die Tatsache, daß 1939, zur Zeit einer kurzen Scheinblüte freien Sprachzugehörigkeitsbekenntnisses um fast 70 Prozent mehr Slowenen gezählt wurden als 1934, ist hierfür ein deutliches Indiz. Man wird also anzunehmen haben, daß die slowenische Sprachminderheit Kärntens auch heute noch mindestens so viele Angehörige hat wie 1939, also zwischen 43.000 und 44.000 Personen. Da aber schon 1939 sich manche dieser Slowenen wohl nicht als Minderheitsangehörige, sondern aus politischen oder Nützlichkeitsbewägungen als Deutsche der Sprache nach bezeichnet haben werden (die sogenannten Windischen waren zu erheblichem Teil Anhänger des Nationalsozialismus, bis dann auch sie ab Frühjahr 1941 jäh diskriminiert wurden), ist auch diese Zahl geringfügig zu niedrig gegriffen. Man wird sie auf etwa 50.000 zu korrigieren haben.

²² Anton Melik, Slovenija, Geografski opis, I. Aufl., Ljubljana 1941, II. Aufl. (weniger apodiktisch in dieser Beziehung), Ljubljana 1963; ferner zahlreiche Aufsätze in „Zbornik Koroške“, Ljubljana (Klub koroških študentov) 1959 (bes. in den Aufsätzen von Peter Fičko in Vladimir Klemenčič. Weitere Literatur in: Gertrud Krallert-Sattler, Südosteuropa-Bibliographie, Bd. II. Teil I, München (Oldenbourg) 1960.

²³ Die hier angegebenen slowenischen Ortsnamen sind der von privater slowenischer Seite veröffentlichten Übersicht „Seznam slovenskih in nemških imen koroških krajev“ (Übersicht der slowenischen und der deutschen Namen in den Kärntner Bezirken), Klagenfurt (Celovec) 1963, entnommen. Sie entsprechen im großen und ganzen den amtlichen Bezeichnungen, wie sie bis 1918 in der „Österreichischen Topographie“ niedergelegt waren.

²⁴ Neuhaus (Suha) ist eine erst 1957 (LGBL Nr. 53) durch Zusammenlegung von Leifling und Schwabegg entstandene Gemeinde, war aber als Fraktion (Ortschaft) schon vorhanden, was anlässlich der slowenischen Völkerbundesbeschwerde von 1934 zur internationalen Kontroverse führte.

ZITARA VES

(Preložitev igre)

Farna mladina iz Zitare vesi in okoliških far je nameravala prirediti v nedeljo, 19. septembra, zgodovinsko igro „Rebrca in Pilštajn ali Zadnji vitez Rebrčan“.

Sedaj pa nam igralci sporočajo, da igre tega dne ne bodo mogli uprizoriti, ker je obbolela ena glavnih igralk.

Igro bo zato farna mladina iz Zitare vesi in okoliških far uprizorila šele 25. septembra, ob 8. uri zvečer v dvorani pri Rutarju v Zitari vesi.

GOZDANJE

(† župnik Martin Kuchler)

Nepričakovano hitro je odšel v večnost naš blagi dolgoletni župnik na Gozdanjah Martin Kuchler. Zadnjo nedeljo, 29. avg., je še sam daroval sv. mašo za farane. V četrtek 26. 8. je še poromal s svojim zvestim prijateljem g. župnikom Tomažem Ulbingom iz Skočidola na Sv. Višarje. Tam sta skupaj molila za farane in se izročila Marijinemu varstvu. Č. g. svetnik Tomaž Ulbing je ravno v tem letu obhajal čil in zdrav biserni jubilej — 60-letnico mašništva — in se je hotel Mariji zahvaliti za varstvo in pomoč v šestih desetletjih duhovniškega delovanja. Pač ni mislil, da sta zadnjič skupaj potovala, ko je bil gozdanjski župnik še 12 let mlajši kot skočidolski.

V ponedeljek se je hotel udeležiti pokojni župnik Martin Kuchler še duhovniških duhovnih vaj v Tinjah, pa se je moral podati v bolnico elizabetink v Celovcu. Tam so po preiskavi sklenili, da mora biti gospod operiran. Še pred operacijo je obiskal duhovnika-bolnika in mu želel zdravja in prav nič ni kazal, da je sam bolan.

V četrtek je bil operiran; prvi petek, posvečen Srcu Jezusovemu, pa je bil dobro pripravljen odpoklican v večnost.

Pokojni župnik Martin Kuchler je bil rojen 14. 9. 1893 v Duleh pri Podravljah v župniji Skočidol. Bil je iz dobre krščanske družine. Takratni župnik Anton Gabron je spoznal v mladem fantu odlične talente in lep značaj in je pomagal, da so ga poslali v latinske šole. Pridno je študiral v semenišču v Celovcu. Po maturi je vstopil v bogoslovje in bil 24. 6. 1917 posvečen v mašnika. Novo mašo je obhajal v domači fari sredi grozot prve svetovne vojne.

Svojo prvo duhovniško službo je nastopil v Črni, nato je bil kaplan v Pliberku in na Prevaljah. Goreče je deloval, tolažil trpeče, ki so bili težko prizadeti v prvi svetovni vojni. Po vojni pa je bil nastavljen za kaplana in provizorja v Borovljah. Težke so bile tam dušnopastirske razmere. Mladi dušni pastir Martin pa je v Borovljah, župniji sv. Martina, pastiroval po zgledu svojega velikega krstnega zaščitnika. Poleg Borovelj je še sooskrboval župnijo Podljubelj.

Z novim letom 1922 je nastopil službo provizorja in še isto leto je bil ustoličen kot župnik na Gozdanjah, kjer je goreče deloval do svoje smrti. Po prvi svetovni vojni je bilo treba graditi dušno pastirstvo po težkih posledicah vojne. Pokojni župnik je z vso vnemo delal v dušnem pastirstvu farne družine. Hotel je postati vsem vse, da bi kot dobri pastir vse privedel h Kristusu. S posebno vnemo se je posvetil vzgoji mladine. Bil je odličen katehet in neustrašen glasnik božje besede. Delil je kruh življenja in vzgajal mladino in odrasle v evharističnem duhu dekreta sv. Pija X. Skrbel je za versko življenje v družinah.

S posebnim zanimanjem je skrbel za to, da bi župnija ohranila častitljiva izročila prednikov. Na Gozdanjah je bil doma ljudski pesnik Drabosnjak, ki je priredil v domačem slovenskem jeziku pasijonsko igro, ki so jo igrali v Gozdanjah na prostem. To staro tradicijo je obnovil, spet so igrali na Gozdanjah pasijon. Častitljivo je besedilo te igre, v katerem nam je ohranjena domača slovenska beseda. Igralci in navzoči so pri igri dejansko sodelovali. Ko so šli na Kalvarijo s Kristusom, ki je nesel težki križ na ramah, so navzoči v procesiji molili sv. rožni venec.

Med drugo svetovno vojno je moral do bri župnik zapustiti župnijo; bil je deležen trpljenja v ječi in izgnanstvu. Pa tudi takrat ni klonil glave. Na Dunaju je deloval v mestni župniji tretjega okraja. Tudi tam so ga vzljubili kot gorečega duhovnika, ki se žrtvuje za čredo kljub vsem težavam.

Po vojni leta 1945 se je spet vrnil med svoje ljubljene farane na Gozdanjah in je z novim veseljem in krepko roko nadaljeval svoje dušnopastirsko delo na Gozdanjah.

60-letni jubilej Slovenskega prosvetnega društva v Logi vesi

Preteklo nedeljo je bila v Logi vesi lepa kulturna prireditev, katere se je udeležilo mnogo rojakov iz domačega kraja ter okolič. Proslava 60-letnega jubileja prosvetnega društva je bila pred gostilno „Marica“.

Pred začetkom oficialnega programa je skrbela godba z Jesenic za razvedrilo, nato pa je sledil pester kulturni spored slovenskih in nemških pesmi. Člani in sodelavci prosvetnega društva so hoteli s prireditvijo proslaviti na eni strani večdesetletno plodovito kulturno delo v okviru domačega društva, na drugi strani pa so poudarili s svojim programom tudi sožitje s pripadniki večinskega naroda. To dvoje je prišlo do izraza tudi v udeležbi gostov. Bil so navzoči na eni strani predstavniki slovenskega kulturnega življenja, na drugi strani pa zastopnik koroške deželne vlade, deželni svetnik Suchanek.

Poleg številne duhovščine se je udeležil proslave tudi ravnatelj slovenske gimnazije, dvorni svetnik dr. Joško Tischler, navzoč pa je bil tudi poleg predsednika Slovenske prosvetne zveze dr. Francija Zwittra jugo-

slovanski konzul Želko Jeglič ter predsednik Branko Babič.

Celoten kulturni program je pokazal visoko kulturno raven, ki jo je doseglo prosvetno društvo posebno na pevskem področju. Saj velja tudi dandanes za eno najaktivnejših pevskih društev med koroškimi Slovenci.

Zadoščenje za dosedanje narodno delo v okviru društva je pomenila počastitev ustanovnih članov po predsedniku Kaklu. Od prvih začetkov so bili dolgoletni župan Matvez Rainer, gospoda Gröblacher ter Strauß vztrajni sodelavci društva. Posebna zahvala za ves idealizem pa je bila izrečena seveda pevovodji Aichholzerju, ki je še vedno čil in poln poleta.

Predsednik Slovenske prosvetne zveze je kot slavnostni govornik poudaril veliko poslanstvo, ki ga je vršilo društvo na severni jezikovni meji v raznih obdobjih slovenske zgodovine.

Slovenskemu prosvetnemu društvu v Logi vesi želimo še mnogo let plodovitega delovanja ter polno lepih uspehov na narodnem polju.

Kulturna prireditev v Št. Janžu

Skoro vsako leto nas preseneti Farna mladina iz Št. Janža v Rožu že prve tedne meseca septembra s kako odrsko prireditvijo. Vajeni smo že, da mladina začne jesensko prosvetno sezono z igro na prostem. Tokrat so uprizorili v Št. Janžu igro „Podrti križ“ s pretresljivo vsebino.

Gre pri vsebini za študenta, ki se je v velemestu popolnoma pokvaril ter odtujil veri. Ko pride v počitnicah domov, se tam dolgočasi. Pogreša velemestno življenje. Nihakor ne more razumeti globoke vernosti svojih staršev. Zato tudi v domačem duhovniku ne gleda več dobrega prijatelja iz za otroških let, temveč osebo, ki jo je treba pred ljudmi postaviti v slabo luč. Zbere okoli sebe nekaj fantov, ki naj bi v okviru posebnega društva kršili krščanska načela v posameznikih in družinah. Svoje brezversko prepričanje hočejo dokazati s tem, da se spravijo celo na poljsko znamenje. Poderejo križ, da bi s tem dokazali nemoč

Križanega. A glej pri tem se študent Ivan ponesreči, križ pade nanj. Težko ranjenega prinesejo na dom, kjer kratko nato umrje. V njegovem smrtnem boju pridejo še enkrat do izraza ideje, ki jih je prinesel s seboj iz mesta, a tudi dobra krščanska vzgoja, ki so jo posredovali starši. Ob njih se spravi z Bogom, predno za vedno zatisne svoje oči.

Gledalci so z velikim zanimanjem sledili igri, ki je prikazala sliko človeka, kateri vidi le tostranstvo, prikazala pa je tudi, kako reven je človek, ako ne veruje v Boga. Na drugi strani pa smo videli, kako srečen je človek, ki ima trdna in jasna načela. Pomenijo mu trdno oporo v življenju.

Prireditve se je udeležilo poleg domačinov tudi precej gostov, predvsem mnogo duhovnikov. Med gosti je bil tudi ravnatelj Mohorjeve družbe msgr. dr. Hornböck in dr. Šegula iz Rima ter predsednik Narodnega sveta dr. Inzko z gospo.

ŠT. JANŽ V ROŽU

(Lipijeve tete Mojci ni več)

Na predvečer Velike Gospojnice so lepo mirno vzeli slovo od nas Marija Hornböck, pd. Lipijeva Mojci iz Šentjanža v Rožu. Zadnjih 14 dni življenja so nevarno zboleli. Po navodilih zdravnika so se podali še v celovško bolnico. Toda njim določeni čas življenja na tem svetu je potekel in pomoči ni bilo več. 88 let so preživeli v tej solzni dolini, v njih dolgi življenjski dobi se jim je nudilo več slabega kot dobrega. Pripravljali so nam radi zanimive doživljaje iz njih bogate življenjske dobe.

Rajna Mojci so bili ves čas dobre volje

Tiskarski krst v Mohorjevi tiskarni

Pretekli petek, 10. septembra, smo imeli v Mohorjevi tiskarni v Celovcu tradicionalni tiskarski krst. Ta je bil na dvorišču Mohorjevega doma. Letos je bilo to še posebno slovesno, ker sta bila krščena kar dva vajenca. Štiri leta vajenske dobe za stavca oz. tiskarja so potekla Toniju Hornböcku iz Št. Janža v Rožu in Petru Rudolfu iz Bistrice pri Pliberku.

Na balkonu dvorišča je bil nameščen plakat z napisom: „Živijo tiskarska obrt“, tako da si že od daleč lahko razbral, da gre za veseli dogodek.

Krst sam se je pričel z besedami: „Prim'ite ga! Pustite pasti nja, corpus posteriorum na to mokro gobo. In prišla sta dva sodelavca mladeniča Tonija Hornböcka in ga posadila na mokro gobo, nato pa še potopila v polno kad vode, čeprav se je Toni na vse kriplje otepal in branil. Da pa je bil krst še bolj moker, pa je z balkona vajenec polival vodo krščeno še od zgoraj.

Isto se je zgodilo s Petrom Rudolfom.

in so se radi pošalili; še zadnje dneve, ko so se že borili s smrtjo in bolečinami, so obračali vse na smeh in dobro voljo. Ker zadnja leta zaradi slabosti niso mogli več zapustiti domači prag, smo jih sosedje in znanci radi obiskovali in jim s tem lajšali nemila stara leta. Z muhastim sosedom Lipanom sta se najbolj razumela. Pogostokrat jih je prišel dramit in če sta bila prav dobre volje, sta še kakšno zapela. Njih najljubša pesem je bila: „Saj čí frajda več na svet, saj čí frajda več za me“.

Lipijeva teta Mojci so bili tudi radodarna in verna žena. Vsakega, ki je prestopil njih prag, so radi pogostili. Ko so se bili pri moči, so radi hodili v domačo cerkev. Zadnja leta so jih pa obiskovali domači gospod župnik s sv. obhajilom, posebno na prve petke. Odšli so prav lepo pripravljeni na oni svet.

V ponedeljek, 16. avgusta, smo jih v prav lepem številu pogrebcev spremili na domače pokopališče. Tam so našli zadnjo in večno posteljo, zaznamovano s križem.

Pogrebne obrede so vodili podgorjanski gospod monsignor dr. Hornböck in domači gospod župnik Vošnjak, ki so se v lepih besedah poslovili od rajne matere.

Lipejeve tete Mojci ni več med živimi. Njih prostor v domači hiši bo ostal za vedno prazen. V naših srcih pa bodo živeli dalje.

KOTMARA VES

(Vesele in žalostne novice)

Na angelsko nedeljo popoldne je bil inštaliran naš novi župnik g. Maks Michor, ki je zamenjal Ziljane s krotkimi ovčicami na sončnih Gurah. Kar je premogla župnija lepega v venci, cveticah in petju, je poklonila novemu g. župniku v pozdrav. Obrede ustoličenja so opravili g. kanonik Zechner ter v slavnostni pridigi opisali lik dobrega pastirja. Mogočno je zadonela ob koncu zahvalna pesem Bogu v čast, da je dal kotmirski župniji tako hitro mladega, nadobudnega dušnega pastirja, kar prav nič ni bilo samoumevno, ko je v škofiji tako pomanjkanje duhovnikov.

Po končani božji službi je sledila v župnijski pisarni še predaja cerkvenega in nadarbinskega premoženja. Nato je združila prijetna domačnost novega g. župnika z dekanijsko duhovščino in cerkvenimi svetovalci kot zastopniki cele župnije. Bog dal, da bi novi g. župnik pastiroval po načelu svetniškega škofa Martina Slomška: „Vera bodi nam luč, materina beseda pa ključ k zveličavni omiki!“ Novemu župniku želimo mnogo veselja in uspeha v prostorni in problematični kotmirski župniji!

V soboto, dne 4. septembra, je prizadelo tudi kotmirski občini neurje hudo nesrečo: ob dveh popoldne, ko so pionirji utrjevali poškodbe na humperškem mostu, se je most v sredini prelomil in je desni del mosta odnesla Drava. Naši predniki niso zaman rekli: „Drava je svoja frava“, ker od časa do časa podivja. Okrog 20 delavcev je bilo na onem delu mosta zaposlenih in so strmoglavili v valove Drave in se razen dva vsi rešili, saj so bili pionirji ali gasilci.

Krivda radi nesreče zadene tudi oblasti, ki so dobro vedele, na kako šibkih nogah je stal most in so vedno odlagali s popravili. Tako bo sedaj Rož za nekaj časa odrezan od Gur, oziroma ga bo povezoval most v Velinji vesi, do katerega so pa na žalost zaenkrat še slabe dovozne zveze, ki pa jih že z vso naglico urejajo. Humperški most bo pa nanovo zgrajen, v modernejšem slogu, ki bo odgovarjal mednarodnemu prometu, ki gre preko tega mostu na Ljubelj.

S tem sta bila naša dva vajenca krščena in slovesno proglašena za izučena stavca oz. tiskarja, polnovredna člana častitljive Guttenbergove bratovščine „črnih umetnikov“.

Običaj tiskarskega „krsta“ sega nazaj v 16. stoletje in ga pomočniki tiskarske umetnosti prenašajo iz generacije v generacijo (rod). V začetku je moral pripravnik za stavca ali tiskarja sesti na mokro gobo, da se tako očedi vseh vajenskih manir in navad. Pozneje so uvideli, da je vse to premalo, zato se je udomačila še ikopol v kadi. Vanjo potem potopijo krščena do vratu. Častna dolžnost vsake take žrtve pa je, da se z vsemi razpoložljivimi močmi upira, ker je to dokaz življenjskih sil, ki je stavcu ali tiskarju pri njegovem težkem in odgovornem poklicu potrebna.

Mladima pomočnikoma tiskarju Petru Rudolfu in stavcu Toniju Hornböcku želimo vsi, da bi v svojih poklicih lepo uspevala.

Razprava v deželnem zboru o škodi poplav

Pretekli petek, 10. septembra, se je ponovno sestal deželni zbor na izredno sejo. Po enominutnem molku za žrtve katastrofalnih poplav na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem je podal deželni glavar Hans Sima izčrpno poročilo o stanju pri poplavih.

Samo čisto ali deloma porušeni mostovi so 40, od teh 9 zveznih in 8 deželnih mostov. Razdejanih je 100 kilometrov knečkih potov, preplavljen je bilo 127 kvadratnih kilometrov plodne zemlje. Uničenih je 10 tisoč hektarov kulturne površine, ker je voda nanjo nanese peska in proda. Voda je odnesla tudi 100.000 kladrskih drv. Pri poplavi je utrpelo škodo najmanj 500 obrtniških podjetij in trgovin. Neposredno je škoda prizadela 45.000 Korošcev.

V svojem poročilu je izrekel deželni glavar Sima željo, naj bi ustanovili pri nas osrednje pristojno mesto za slučaj elementarnih nesreč, ki naj bi koordiniral (izvajal) sodelovanje vseh uradov v deželi.

Kolajne za zasluge

Na koncu izredne seje je deželni glavar najavil, da bodo v spomin na to strahovito katastrofo izdali medaljo, ki naj jo prejmejo vsi, ki so pomagali in sodelovali, da poplave niso dosegle še večji obseg. Tudi v bodoče bodo tako medaljo podeljevali posameznikom za zasluge domovini.

Ob tej priložnosti se deželni zbor zahvaljuje vsem prebivalcem prizadetih občin, tako županom in gasilcem, kakor tudi zvezni avstrijski vojski za njih nesebično in požrtvovalno delo v času poplav.

Ocenjevanje škode pa ni lahka stvar, ker morajo ocenjevalci upoštevati različna gledišča. Pri vsem tem pa mora biti v ospredju na vsak način dejstvo, da je treba vsakemu oškodovancu takoj izdatno pomagati.

Deželni zbor je pri tej zadnji izredni seji tudi pozdravil mere, ki jih je zvezna vlada takoj ukrenila za težko prizadeto koroško prebivalstvo.

Ostanki dravskega mosta pri Paternionu

Na sliki vidimo porušeni dravski most pri Paternionu. V torek minulega tedna je ležal del mostu še tak, kakršnega so pustili razbesneli valovi. Delavci so zaposleni še na glavnih prometnih cestah.

Poplave na Koroškem so divjale in uničevale

Naš tednik - Kronika je že v zadnji številki poročal o strašni žaloigri pod Humperkom.

Spodnji sliki nam kažeta obupne reševalne poskuse gasilcev in pionirjev avstrijske vojske, ki so bili v trenutku, ko se je zrušil most čez Dravo, na njem. Petnajst požrtvovalnih pomagačev so deroči valovi narasle Drave z delom porušenega mostu odnesli s seboj. Toda končna bilanca te žaloigre je pokazala, da se je rešilo od teh petnajstih nesebičnih mož samo trinajst. Dva sta namreč pri reševanju mostu čez Dravo tragično preminila, in sicer je bil to, kot znano, boroveljski podžupan Hans Richter in pa mladi gasilec Manfred Wernig.

Čeprav je bil podžupan Hans Richter že v 71. letu, je kot pravi občinski skrbnik vztrajal na mostu čez Dravo, za katerega je upal, da ga bodo lahko še rešili iz krempeljev podivjanih dravskih valov. Stihija (na slepo delujoč) je bila premočna. Most je popustil. Valovi Drave so hkrati z mostom zagrnili tudi boroveljskega podžupana, ki je opešal v deročih valovih razdivjane vode. S smrtjo tega pravičnega moža smo Slovenci izgubili iskrenega prijatelja.

Druga žrtev podivjane Drave je bil mladi Manfred Wernig, prav tako iz Borovelj. Bil je 28 let star, po poklicu strojni ključavničar pri puškarski zadrugi. Pred šestimi leti se je poročil. V Borovljah si je ustvaril šele pred štirimi leti novo lepo stanovanje. Aprila lanskega leta je Manfred Wernig pristopil k prostovoljnim boroveljskim gasilcem. V njegovi gasilski legitimaciji je označeno: „Prostovoljno gasilsko tekmovanje 1965, stopnja I.“ Šele pred kratkim je dobil za svoje odlično delo pri domači gasil-

ski četi odlikovanje. Kljub kratki službi pri gasilcih, je sodeloval Wernig pri gašenju nekaterih požarov in novembra lani pri neki poplavi.

V petek, 3. septembra, ko je Drava naraščala in ko je bil humperški most zmerom bolj v nevarnosti, je Hans Wernig z drugimi gasilci in avstrijskimi vojaki poskušal reševati most pred razdivjanimi dravskimi valovi. Usoda je hotela, da je bil mladi požrtvovalni gasilec vprav med onimi petnajstimi, ki jih je deroča voda z mostom vred odnesla. In ker Hans Wernig ni znal plavati, je postal žrtev pobesnele vode.

Po strahoviti žaloigri je pripovedovala njegova žena, da so mu njegovi tovariši še dejali, da naj gre malo počivat. On pa jim je odvrnil, da hoče ostati na mostu.

Mlada Wernigova žena je še dejala: „Moj mož je pomagal vsakemu v sili, in sicer vseeno kje in kaj. In če je bilo delo še tako grdo in težko, je bil povsod zraven. In čeprav Manfred ni znal plavati, se ni ničesar bal. Ne, strahu on ni poznal.“

Hans Wernig zapušča ženo in dva otroka: deklico, po imenu Simona, staro 5 let in dečka Manfreda starega dve in pol leta.

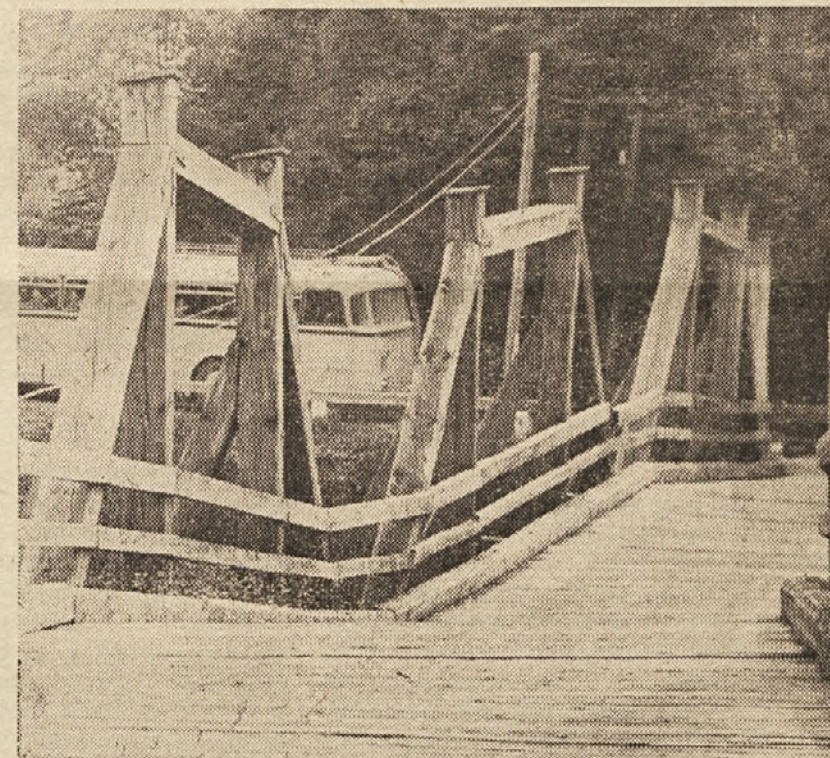
Trupel obeh utopljenca Hansa Richterja in Manfreda Werniga še do danes niso našli. Motna in temna deroča koroška reka Drava noče izdati skrivnosti obeh nesrečnih žrtev.

40 mostov porušeni

V zadnji številki našega lista smo pisali, da je bilo deloma ali čisto porušeni 39 mostov na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem. Sedaj pa se je izvedelo, da se je to število povečalo na štirideset.

Žaloigra na potopljenem dravskem mostu

Tako se je v soboto, 4. septembra 1965, porušil dravski most pod Humperkom. V trenutku strahovite nesreče je bilo na mostu moštvo gasilcev in vojakov avstrijske zvezne vojske. S porušenjem mostu je pretrgana zveza med Avstrijo in sosedno Jugoslavijo. Sliki kažeta obupne reševalne poskuse ljudi na mostu.

Po Foersterju

Zmagovalec

Janez je prišel na drugo šolo; kar tuje se počuti v novem okolju. Med prvim odmorom gre dol po stopnicah, da bi se s tovariši sprehajal po dvorišču. Pa se brž zmenita Milana in Pavel, češ: „Bova le videla, kaj bo naredil“. In gresta za njim po stopnicah. Naenkrat se Pavel zažene v Milana in ga pahne proti Janezu. Ta se zaleti spet drugam in odnese kajpak primerne bunke. Ko se ozre, vidi Milana in Pavla, kako se smehljata na zgornji stopnici in se radujeta nad dogodkom. Kaj bo napravil Janez?

Boris: „Šel bo gor in še onadva pahnol dol.“

Tone: „Tudi onadva bo sunil dol.“

Francelj: „Seveda, meni se tudi zdi tako.“

Pri zemljepisni slišanju, kakšna so pota zvezd in zemlje in o rekah, od kod izvirajo in kam se izlivajo. Slišali smo tudi o Stanleyevem raziskovanju reke Konga — kako teče veletok sprva proti severu, da niti niso vedeli, kam se izliva — dokler ni Stanley odkril velikega loka, v katerem se zavije k zahodni obali.

Tako je tudi z marsikaterimi človeškimi dejanji. Če opazujemo njihov samotok, smo lahko mnogokrat v hudi zmoti glede dejanskih posledic. Pomislite, recimo, samo na laž. Sprva mislimo, da nam bo v korist. Če pa natančneje opazujemo njeno pot, vidimo, kako naenkrat naredi velik lok in se skozi dolino skrivnosti izliva v brezbrežno morje nezanestljivosti, polno samih brodolomov.

In kako je s suvanjem? Kakšen bo nadaljnji potek dejanja? Ali bo res Janez, čeprav vrže Milana in Pavla po stopnicah, za vselej varen pred napadi? Različna so mnenja med fanti. Francelj trdi, da bosta onadva poklicala še druge na pomoč in potlej mu utegne šele prav huda presti.

Zdaj razumemo besede Kristusove: „Kdor prime za meč, bo z mečem pokončan.“ Surovost vedno izzove še večjo surovost in tudi če kdo nekaj časa zmaguje z neotesanostjo, ga nazadnje vendarle premaga surovost, ki jo je drugod budil in krepil.

Če pa Janez onih dveh ne sune nazaj, ampak samo zmaje z glavo in se celo opraviči pri tovariših, ki se je zaletel vanje — kaj se bi zgodilo? Ali mu bodo dali mir?

Boris sodi takole: „Seveda, veselilo bi jih le, ko bi vzrotil. Če pa ostane miren, se ne bodo več menili zanj.“

Tone pa razmišlja: „Ne, po mojem mnenju bi se jim zdelo, da mu je vse prav in bi mu še rajši nagajali in ga suvali.“

Jože pa pravtako izjavlja: „Tudi jaz bi mislil, da je boječ.“

No, dobro. In če bi vztrajal, pa ne iz strahopetnosti in slabosti, ampak zavoljo moči, mislim namreč, ker je trdno sklenil, da s suroveži ne bo nikdar surov — kaj se vam ne zdi, da bi to v šoli polagoma vendarle opazili in ga spoštovali? Ne mislite li, da se v šoli brž pokaže, kakšnega značaja je kdo? Treba je že veliko odločnosti, da hudega ne vračša s hudim. Človeku se nam-

ZA MLADINO IN PROSVETO

V organizacijo . . .

Družina: v njej se je porajalo moje življenje, tam mi je bila pripravljena otroška postelja, ob kateri je slonela moja mati tolikokrat in mi govorila, pela in se smehljala. Morda tudi jokala . . .

Družina: v njej sem doraščal, dobival prvi pouk, prve odgovore na toliko vprašanj, takrat še čisto otroških; vedno pa bolj dozorevajočih. Ob moji neugnani radovednosti sem morda celo v zadrego pripravil mater ali očeta. Zares mnogo mi je dala moja družina, moj rodni dom.

Toda življenje bo zahtevalo od mene več, kakor mi moreta dati oče in mati. Ali mi moreta pomagati rešiti vse mladostne probleme ob silnih in naglih spremembah modernega življenja, ali moreta odkriti v meni vse naravne zmožnosti in mi nuditi zadostnih sredstev za zdravo, socialno udejstvovanje. Ker mi tega v zadostni meri dati ne moreta, zato si hočem nujno najti še druga, nova področja, kjer se bom mogel usposobiti za delavnega in značajnega člana družbe. Razume pa se, da bo dom ostal še vedno osrednje odgajališče moje osebnosti in kraj, kjer mi bo vedno najtoplejše zatočišče.

Iz filmskega sveta

BONDIZEM V RUSIJI

Filmi Jamesa Bonda veljajo danes za najbolj moderne filme, ki zgrabijo mladega, modernega človeka. Tudi v državah komunističnega vzhoda se navdušujejo za bondizem. V Sovjetski zvezi so celo najvišji predstavniki filma hoteli nekako prikrojiti Bondove filme na svoj način, kar pa se jim ni posrečilo.

FANTASTIČNI FILM

Današnji filmski gledalec je postal že nadvse izbirljiv. Ne zadovolji se kmalu s

reč posmehujejo in ga ne razumejo prav — in tega se večina bolj boji kakor udarcev. Kdor je torej dovolj odločen, je lahko brez skrbi, se bo že izkazalo. Kmalu porečejo nekateri: „Odličen dečko je pa le!“ Nikogar ne zatoži; dober tovariš je.“

Nazadnje si ga nihče več ne bo upal pahniti — ne da bi se ga bal, ampak ker ga spoštujejo. Ostal je zmagovalec. Največ pa je vredno: Milan in Pavel zdaj tudi drugih ne bosta več tako rada pehala; saj ju je ob Janezovem vzgledu vendar sram; dober zgled je kakor sveta podoba kraj poti — vsak jo pozdravi in se prikloni pred njo in

Da! Trditi moremo, da tega niti najboljše družine nuditi ne morejo. Čeprav sem na moje starše zelo ponosen, ker me skušajo razumeti in se v problemih moje mladosti z očetom mirno pogovarjam. Tudi moje gledanje na probleme javnega življenja, za katere se vedno bolj zanimam, skuša razumeti, čeprav ne povsem, zato rad poreče: „Kdo more za mladimi z njihovo hitrico... Ste pač mladi; saj smo tudi mi bili...“

Priznati moram, da me vleče družba tovarišev, sovrstnikov, v letih in mišljenju. Rad se udeležujem v športu; sam igram žogo in zanimam me domači ter svetovni šport. Toda zdi se mi, da mi razen tovarištva in duha vzajemnosti šport drugega ne more dati za poznejše življenje.

V kraju, kjer bivam, deluje tudi skupina fantov v okviru organizacije, ki se bavi s petjem, dramatikom in skoraj redno imajo sestanke. Ob takih razgovorih pridejo na vrsto vsakovrstna vprašanja življenja. Od vzgoje značaja do svetovno-političnih ter od čisto verskih do ateističnih pojavov razpravljamo. Zdi se mi, da prav tukaj najdem to, česar mi niti topli dom ni mogel dati...

povprečnim filmom in da film tudi finančno uspe, gre največja zahvala zvezdnikom. Zlasti Francozi so v tem pogledu še vedno na prvem mestu. Jean Marais velja trenutno med njimi za „kralja filmskega sonca“ med Francozi. Čeprav je že 50 let star, je vendar še znal navdušiti gledalce v svojevrstnem filmu „Fantomas“. Ta film velja za tipično fantastičnega in zlasti mladina kar nori, ko se pokaže njen zadnji ljubljenelec Jean na platnu. Tako se je uvrstil med 10 najbolj priljubljenih filmskih zvezdnikov v Evropi.

čuti: Še je v življenju nekaj, kar je visoko nad vsem prostaštvom in živi tudi v mojem srcu . . .

Eno pa je resnica: Najprej mu bo slaba predla in dolgo utegne trpeti, preden se izkaže, zakaj pravzaprav ne vrača hudega s hudim. Trpeti bo moral, ker mu je dobrega resno mar. Saj bi drugače ne bila nobena umetnost delati prav. Sprva so zasmehovali vse, ki so se hoteli v življenju vesti drugače kakor zdijana žival! Nazadnje pa le obdrže premoč — polagoma se zbero oni, ki so po neomajnem zgledu zopet našli pravo pot — in pleto zmagovalcu venec.

ve, kako je premotil Amerikanca, da je šel v nastavljenost past.

Metka ni bila čisto nič radovedna. Ko na trnju je bila. Opazil je njeno nestrpnost in jo je hotel spremljati. Komaj se ga je otesla. Sama, sama je hotela biti in nikomur pokazati, koliko trpi zaradi te nesrečne stare prisrčnosti iz Amerike.

Šla je v Tivoli, tja proti Rožniku je brodira po pljuski in snegu. Obšla je vse drevorede in krenila proti Šiški. Obiskala je Trnovo, šla čez dolinski most, mrak jo je zalotil v štepanji vasi. Se se ji ni mudilo domov. Bala se je Kalumeta, ki pripoveduje vsakomur, če ga le hoče poslušati, koliko trpi sedaj, ko je našel, o čemer je toliko let sanjal v Ameriki.

Bila je že trda noč, ko je stopila na stopnice hiše, v kateri je stanovala teta. Niti sedaj se ji ni mudilo. Ko da ji je nekaj pravilo, da je Kalumet še zmerom v kuhinji. Počasi je šla po stopnicah, pred kuhinjskimi vrati je postala in prisluhnila. Stisnilo jo je pri srcu.

„Prodaj farmo in vse, kar imam v Ameriki, če nočeš tja. An easy thing to do! Kupiva v stari domovini hotel. She would like it. Ako ji tudi do hotela ni, bova živela od kapitala. Have a nice living!“

Kam naj gre Metka? Skozi ključavnico je svetila iz sobice z oknom na grad luč. V veliki sobi govorjenje, v srednji sobi se uči študent neko pesem na glas. Pozno je že, gospodar bo kmalu zaprl hišna vrata. Na hodniku ni mesta, kamor bi se stisnila in

Otroški
kotiček

Vrabc in letalo

Na ravnici je pristalo letalo. Od nekega je priletel siv vrabc in sedel letalu na krilo. Radoveden je ogledoval čudnega ptica. Potem pa se je začel razgovarjati z njim:

Vrabc: Kdo si?

Letalo: Tvoj večji brat.

Vrabc: Kako ti je ime?

Letalo: Letalo sem. Pravijo mi tudi avion ali aeroplan.

Vrabc: Ali imaš oči?

Letalo: Nimam jih. Gledam s pilotovimi očmi.

Vrabc: Kdo pa je to?

Letalo: To je človek, ki me vodi.

Vrabc: Ali imaš srce?

Letalo: Moje srce je motor. Dokler motor deluje, letam. Ako se pokvari, padem in umrem kakor ljudje, če jim preneha biti srce.

Vrabc: Zakaj letaš po svetu?

Letalo: Prenašam potnike in pisma.

Vrabc: Ali znaš peti?

Letalo: Znam!

Vrabc: Pa zapoj!

In letalo je začelo brneti. Tako močno je zabrnelo, da je vrabc prestrašeno odfrčal in se skril v vrhu stare buke.

Po A. K.

O šolo

V šolo, v našo šolo, radi pohitimo, v šoli, v naši šoli, pridno se učimo.

Kdor rad v šolo hodi, mnogo vé in zna, znanje pa je boljše kakor kup zlatá.

St. Vinšek

Na paši

Kravico našo rad ženem na pašo, z našim teličkom ali s kozličkom.

Rasti, rasti, travica, da bo dala kravica, ko se bo napasla, mleka nam in masla.

St. Vinšek

MATIJA MALEŠIČ

8

V ZELENEM
POLJU

roža

Ko da je udarila strela v kuhinjo. Strela pozimi! Metka je stekla na hodnik, da bi se ubranila solz ali da bi jih skrila, če se jih ubraniti ne bi mogla. Njej ni bilo treba pojasniti, kdo je plačal Ribničanu za pijačo. Na hodniku pa je slišala, kako je razlajal v kuhinji teti: na ulici ju je prestregel. Pa kar v Tineta, češ naj mu pomore in reče lepo besedo zanj pri Metki. Če pa je resnica, kar govore ljudje, da sta si dobra z Metko, da se imata rada . . .

Metka je pobegnila v sobico z oknom na grad. Tam se je razjokala. Saj je slutila, da je bilo prelepo prej, da bi moglo dolgo ostati tako . . .

Teta njene nesreče ni hotela razumeti, še priznati je ni hotela. Kaka nesreča, če jo kdo ljubi? Ljubi? Kdo? Kam, kam pod milim Bogom naj pobegne Metka od tete, da bo imela mir pred tem neznosnim Amerikancem?

Nikamor ne bo Metka bežala!

Teta se je naglo odločila. Ribničan je moral nesti Kalumetu povabilo za razgovor s teto. Povabilo Amerikancu ni posebno dišalo. Obrnil in obotavljaval se je, da bi vsa Ribničanova zgovornost nič ne premogla, ako bi ne omenil, kak vpliv ima njegova gospo-

dinja na Metko. Pa da je njegova gospodinja zmerom lepo govorila o Amerikancu in ga branila pred Tinetovim in Metkinim ogovarjanjem. „Če kdo, gospodinja pregovori Metko,“ je sklenil Ribničan. In to je omajalo Kalumetov odpor. Ribničan ga je prijel pod pazduho in krepko privlčil njegovo roko k svoji, kadar mu je začel korak zastajati ali kadar so se mu ponovili dvomi, če mu bo mogla in hotela teta pomagati. Bal se je tudi, kaj poreče Metka, ker je prišel v Ljubljano za njo? Ali kaj, ko brez nje ne more in ne more živeti. Ribničan ga je potolažil, da Metka ne bo navzoča pri razgovoru.

Kajpa, prav tega je Metki še manjkalo, da bi zopet občutila neznosno stud, odpor in zaničevanje, ko bi pogledala na tiste po-barvane lase sredi bleščeče pleše. Skrila se je v sobico z oknom na grad, ko je slišala, kako vabi in vleče Ribničan Kalumeta po stopnicah v drugo nadstropje. Računala je, da stopi študent z Amerikancem v kuhinjo vsaj za prve hipe. Ta čas bi porabila, da bi smuknila po hodniku in stopnicah in se zgubila kod po ljubljanskih ulicah. Za nič na svetu pa ne pred oči Kalumetu!

Ali Ribničan je imel menda dovolj pokore s tem, da je tako daleč privedel Amerikanca. Potrkal je na kuhinjska vrata in porinil Kalumeta v kuhinjo.

„Tukaj je grešnik, gospa!“

In že je bil v sobici z oknom na grad. Prav nič ni bil presenečen, ko je našel v njej Metko. Ko da je komaj čakal, da ji po-

P ~ I ~ S ~ A ~ N ~ O

B ~ R ~ A ~ N ~ J ~ E

Kaj vse sem doživel in videl v ruskem ujetništvu

Zopet čevljar

Minila sta dva tedna in poslovil sem se od kozaške družine in se pridružil tovarišu iz Ukrajine, po poklicu čevljarju. Stanovala sva in se hranila pri nekem Kozaku za dva rublja dnevno. Bil je dober človek. „Jaz vem, kaj se pravi biti vojak — je rekel — saj sem bil tudi jaz v rusko-japonski vojni.“

Januarja 1919 sva bila poklicana na občino. Tam so bili zbrani občinski možje. Rekli so, da bomo šli domov, da morajo zato vse Slovane poslati v taborišče, tudi tiste od italijanske meje. Tovariša so kot Ukrajince poznali, mene pa vprašali po rodu. „Slovenec sem, s Koroškega, to je blizu italijanske meje“, sem odgovoril. Eden od mož je predlagal, naj me zapišejo kot Nemca, da ostanem tam in bodo tako imeli čevljarja. Pa tega nisem dopustil in tudi župan se ni upal me zadrževati. Tako sva se odločila, da naslednjo nedeljo odideva. Gospodinja nama je napejala suhorja, gospodar nama je dal kruha in špeha, sin je zapregel konje. S solzami v očeh smo se poslovili in hajdi proti mestu Petropavlovsku v taborišče.

Tam so naslednji dan iz listine klicali imena. Napeto sem poslušal, a svojega imena nisem slišal. Poklicani so se morali zbrati pred barako, odkoder so odkorakali na kolodvor in se z vlakom odpeljali proti Novonikolajskemu. A tam so jih kot prisiljene prostovoljce uvrstili v Kolčakovo armado. Par kranjskih Janezov in jaz pa smo hvala Bogu ostali v Petropavlovsku.

Generalu Kolčaku je začela slaba presti. Čehi niso hoteli svoje kože nositi na prodaj, čeprav so imeli najboljše orožje in bili z vsem dobro oskrbljeni. Saj so Rusi peli zbadljivo:

„Naši z Ruskimi bojujot,
a Čehi s sahorom trgujot.“

Po našem: Naši se z Rusi (boljševiki) bojujejo, a Čehi s sladkorjem trgujejo.

Da bi okrepili Kolčakovo armado, so torej mobilizirali vojne ujetnike. Ostal sem v taborišču en teden. Potem sem zvedel, da moj najdražji tovariš Medard dela v mestu pri nekem čevljarju. Dal sem mu pošto, kje se nahajam, on pa me je priporočil mojstru. Kmalu je ta bil s konji v taborišču, dal v pisarni nekaj napitnine in kar trije smo smeli sesti na voz in se odpeljati. Tako sva se z Medardom po šestih mesecih zopet sešla in zopet skupno sedela na čevljarskih stolčkih.

Mojster Gros je v delavnici zaposloval deset ujetnikov in štiri predelavce. Bil je rodem Nemec, njegov praded se je priselil iz Švice. Dobavljal je obušala Kolčakovi ar-

madi. Pri njem so imeli dobro hrano in lepo plačo. Pa smo tudi pridno delali. Trije smo v enem dnevu izgotovili po deset parov škornjev.

Zvečer smo se leželi na pričinah kratkočasili s pripovedovanjem svojih doživljanj ali povesti. Doma sem kot fant rad prebiral knjige, znal sem še marsikatero povest in sem jim jo pripovedoval. Če mi je kaj izpadlo iz spomina, sem jo pa kar po svoje zasukal. Zgodilo se je pa včasih, da so moji tovariši med pripovedovanjem vsi zaspali in sem nevede tako sam sebi pripovedoval povest. To me je jezilo, zato sem jim rekel: „Da se prepričam, če poslušate, bom včasih prekinil pripovedovanje in bomo šli: jaz štejem 1, drugi morate po vrsti nadaljevati: 2 — 3 — 4 itd. Kdor bo spal in se pri štetju ne bo oglasil, bo plačal pol rublja kazni. Za nabrani denar si bomo kupili vodke.“ To je pomagalo k večji čuječnosti, za malo vodke se je pa denarja tudi nabralo.

V začetku avgusta so nas pozvali, naj pridemo v taborišče. Na dvorišču je pri mizi sedel častnik, pred katerega smo morali drug za drugim stopiti. Vsakega je vprašal, kateri narodnosti pripada in vsak se je moral pridružiti svoji skupini, Čehi Čehom, Poljaki Poljakom, Nemci Nemcem i. t. d. Prišel sem na vrsto jaz, edini Slovenec. Nekam sumljivo se mi je zdelo to prebiranje ujetnikov. Ko me vpraša: Kaj si ti? — odgovorim krepko: „Deutsch!“ „Od kod?“ „Iz Koroške!“ Nagnal me je k Nemcem.

Priznati moram, da me je bilo v srcu nemalo sram, ko sem prvič v življenju zatajil svojo narodnost. Vendar se pozneje tega nisem kesal. Vrnil sem se v delavnico. Tovariše Poljake, Čehi, Ukrajince in druge pa so prignali vojaki z nasajenimi bajoneti, vzeti so morali svoje potrebščine, iti na kolodvor in se odpeljati v Novonikolajevsk. Tam so jih v dveh mesecih nanovo izvežbali, opremili in poslali na fronto. Eden od njih se je oglasil pri nas in pri nas shranil svoje imetje. „Ko bomo na fronti“, je rekel, „bomo obrnili strojnice na naše oficirje in jih postrelili ter se vdali.“ Kakor smo pozneje slišali, so to res storili.

Skrivališče

Kolčakova armada je slabela, a fronta se je vedno bolj bližala. Mojstru so dali na izbiro, ali hoče premestiti delavnico v Nikolajevsk ali obleči vojaško suknjo. Premišljeval je že, ali naj napreže vozove, naloži živeža in nas preseli daleč ven v stepo. Posrečilo se mu je pa dobiti službo v oficirski delavnici. Odpustil je druge delavce

je bila temna. S svetilko je teta svetila Kalumetu. Dotipala se je do vžgalice, poiskala svečo in jo prižgala. Iz jedilne shrambe je prinesla svoj kovčeg in odprla omaro, v katero je teta spravila njeno obleko.

Ko se je teta vrnila, ji je skoraj padla svetilka iz roke.

„Tu si, križani Bog! Jaz pa vsa trda v strahu, kod hodiš. Hišna vrata sem pustila odprta...“

Metka je zlagala svojo obleko v kovčeg, ko da tete ne sliši.

„Kaj pa delaš?“

Nobenega odgovora.

Teta je postavila svetilko na mizo in jo ujela za roke. „Smo jezni?“

Metka bi si rada pokrila oči z rokami, da bi zakrila solze, pa ni mogla. In se borila s teto.

„Metkica, ali si otročja!“

Še huje je bilo Metki. Gre, gre, še nocoj gre kamor koli. Vseeno, kam, samo da gre. Proč od tete, proč od očeta, potem pa naj jo prodajajo komur hočejo.

„Zametuješ svojo srečo! Da ti le ne bo kdaj žal!“

Metka ve, da so hišna vrata odklenjena, teta sama je to povedala. In pobegne iz kuhinje in hoče v mrzlo zimsko noč brez kovčega in svojih stvari, ki jih je prinesla z doma s seboj.

Teta vidi, da gre zares.

„Saj te nihče ne sili. Da pa boljšega človeka ni na svetu, ko je Janez...“

Aha, Janez! Metka res ni do tedaj vedela,

3

in pridržal samo štiri. Med temi sem bil tudi jaz. Mojster je odšel k vojakom, mi pa smo delali naprej in sicer tudi za civiliste. Veseli smo bili svoje mirne svobode, a ne dolgo. Fronta se je bližala, ker se je Kolčak moral umikati. Mnogi so z njo vred bežali, vojne ujetnike pa so kolčakovci pri umikanju vzeli seboj.

Kaj naj storimo, ko priderejo rdeči do Petropavlovsk? Mojster je imel na dvorišču kaščo, nad njo golobnjak, v katerega se je moglo priplaziti iz kašče. Sklenili smo, da se tam skrijemo. Nanosili smo v golobnjak slame za ležišče in tam plegli, kadar smo slišali streljanje v bližini. Kadar pa smo se v temi čutili bolj varne, pa smo previdno prilezli iz golobnjaka v delavnico, da smo se bolj najedli, dvorišče pa smo zaklenili. Tri dni smo tako ostali skriti v golobnjaku. Ko pa so se vršili boji že pred mestom in potem že v mestu in so šrapnele padale tudi na našo hišo in dvorišče, smo jo odkurili v varnejšo delavnico in se tam stiskali k zidu.

Rdeča armada je zasedla mesto. „Tovariši“ nam pa niso storili nič žalega. Kli-

kupovati živeža. V Rusiji je namreč vladalo pomanjkanje živeža, med tem ko ga je bilo v Sibiriji še dosti. Ostali smo torej vsi čevljarji na svojem mestu in delali škornje za rdečo armado. Zaslužili smo pa slabo. Če je kdo s pridnostjo zaslužil več kot 1000 rubljev na mesec, tega zneska ni dobil izplačanega. Začeli smo izostajati, delali pa v svojem stanovanju za civiliste in dobro zaslužili. Zato so vpeljali kontrolo nad našim delom. Vsak je dobil znamko s številko in to je moral v pisarni obesiti na desko, da so vedeli, kdo dela. Zvečer pri odhodu smo jo spet sneli in vzeli seboj. Pa smo si spet znali pomagati. Dajali smo svoje znamke tovarišem, da so jih s svojimi vred obešali na desko. Pa so le prišli na sled naši zvijači. Če koga ni bilo v delavnico, so ga policaji poiskali na stanovanju in ga prignali v delavnico.

Moj nos v nevarnosti

Mraz je bil hud, pa smo se za pot iz stanovanja v delavnico toplo oblačili. Neko jutro sem šel na delo. Tudi obličje sem imel razen oči in nosa zakrito. V nos me je moč-

Večerna idila

Kot splašena deklica
beži meglica
zvečer po travnikih
s cveticami belimi tkanih.

Beži in beži
potiho ihti —
solzice ji padajo
kot biseri v čašice cvetne
po travah od lune obsjanih.

Meglica hiti —
jo veter lovi,
da bi razgalil
ji belo telo — — —

Le beži, meglica!
Ti nežna devica,
ne daj se ujeti strastem vetrov!
Le hiti v zavetje bregov.

Ušla je vsa čista
in legla mirno pod lesove.
Nje tančica bela
je nežno odela
z večerno idilo bregove.

M. H.

cali so nam: Zdaj pojdete lahko domov! Res smo se kar začeli odpravljati na pot. Mojstrova žena pa nas je prosila, naj ostanemo še teden dni in družini izgotovimo malo zalogo potrebnega obušala. Ubogali smo jo in ni nam bilo žal.

Kolčak je namreč za svoje območje tiskal svoj denar in ta je sedaj zgubil veljavo. Nihče ga ni maral vzeti. Tisti, ki so se takoj podali na pot, so dospeli samo do Čeljabinska, 500 verst (versta — ruska dolžinska mera — 1067 metrov) daleč, pa so se morali vrniti, ker si s tem denarjem niso mogli

no zeblo, pa sem ga z drgnjenjem skušal ogreti. Srečal sem Madžara. Nekaj je govoril, pa ga nisem drugega razumel kakor besedo „zarot“, t. j. nos. Mislil sem, da imam nos umazan. Ko pa pridem v delavnico, mi vsi zakličejo: „Pojd ven!“ Eden me kar potisne ven nazaj rekoč: „Pojd ven in si nos drgni s snegom, drugače ti odpade!“ Ubogal sem in zunaj nos s negom drgnil tako dolgo, da je pritekla kri. Dva tedna je potem bil moj nos še podoben orehovi luščini. Rešil sem ga pa vendarle!

(Dalje prihodnjič)

da je Kalumetu ime Janez. Doma je pravil, da je Zan.

„Le zakaj niste vzeli tega najboljšega človeka na svetu namesto svojega rajnega moža? Mir bi imela sedaj jaz...“

Metka sredi stavka obstane. Nikdar še ni videla tete take ko tedaj. Ko je videla, kako je zadela, jo je streznilo.

„Reči je lahko: Grem kamor koli, samo da grem! Ali ko bi moral človek iti...?“

Že iz trme je hitela Metka polniti svoj kovčeg. Teta pa ji ni niti z besedico branila. Še vprašala je ni, kaj dela in kaj misli s tem pospravljanjem in zlaganjem svojih stvari v kovčeg. Vse manj in manj se je Metki mudilo. O, kaka mrzla in neprijazna noč je zunaj! Ledene rože vstajajo po oknih, dasi v kuhinji ni hladno.

Teta je bila vsa siva v obraz. Nepremično je stala ob štedilniku in gledala v ledene rože na oknu.

Grda, grda Metka! To je tvoja zahvala za vse tetine dobrote! Tako rada te je imela, vsako željo ti je spolnila, nikdar ti ni rekla ostre in trde besede!

Metka si je zakrila obraz z obrisačo, ki jo je mislila vložiti v kovčeg.

„O Bog, zakaj moram biti prav jaz tako nesrečna?“

Teta pa tokrat niti vzdih niti jok niso spravili iz žalosti in užaljenosti k besedi.

Ali naj Metka poklekne pred teto? O, kako grda in zlobna je Metka! Niti trenutek ne more krotiti nemirnega jezička! In tako kruto razžali dobro teto!

Da nista prilomastila v kuhinjo študenta, Tine in Ribničana, Bog ve, ali bi Metka ne prosila tete, naj ji ne zameri. In ji obljubila, da je ne bo nikdar več tako kruto razžalila.

Ribničan je hotel vedeti, kdaj bo poroka. Ali pa, če bi bila njegova krščanska dolžnost, tolažiti žalostne in nesrečne ter jim pomagati piti iz obupa. Tine je bil ves potr. Krivica, ki jo je zopet storil Metki, ga je pekla, pekla. In ni mogel najti pravih besed, da jo popravi. In zopet ni mogel dovolj pokazati, kako mu je žal.

Teta ni skrivala slabe volje. Metka je komaj, komaj zadrževala jok. Na pot pa se ni več odpravljala.

Ko sta študenta videla, da ni nikomur za njiju družbo, sta se zgubila v svojo sobico. Luč v njej je gorela dolgo, dolgo. Metka je vedela, da čuje Tine. Teta ji je nekoč razodela, da sedi Tine dolgo v noč pri mizi, kadar je žalosten. Podpira glavo, strmi skozi okno, pred njim nepopisan bel papir in ob papirju svinčnik... Pesniki so posebne vrste ljudje, čisto drugačni ko drugi ljudje...

Tudi Metka ni mogla spati. Grizlo jo je, da je teto tako razžalila. Zaskrbelo jo je, kako bo sedaj, ko je prilomastil nori Kalumet v Ljubljano.

Teta je bila molčeča ko grob. In žalostna, žalostna...

Stoprav drugi dan popoldne je spregovorila: Janez pride po odgovor. Če ji je na tem, da mu sama pove...

proč, proč. Za natakario, za deklo, za kar koli, samo proč. Potem me pa iščite, teta, ki svoji mladostni ljubezni na ljubo pustite svojo najljubšo, prvo in najstarejšo nečakinjo v tej zimi prezebat po teh ledenih hodnikih. Stikajte in povprašujte za menoj, oče, ki mislite, da bi vaša prvorojenka mogla vzeti tega starca samo zaradi tega, ker je bogat...

Smukne Metka na stranišče. Kuhinjska vrata so se odprla.

„Skrbi me. Ne poznaš je. Odločna je ko nikjer nobena...“

„O, vem, vem... vzdihne Kalumet. In doda svojemu vzdihu angleško besedo.

„Kar si vbije v glavo, ji niti s kladivom ne izbiješ iz nje. Ni je, ker si čakal na njo...“

Tikata se tudi še! Nova jeza proti teti spreleti Metko.

„Povej ji in ji razloži, kakor sem povedal in razložil jaz tebi! I'm sure she will understand. Pametna je in uvidela bo, da ji ne bo nikjer lepše. What a wonderful life!

Ako tudi tega ne uvidi, jo prosi, naj ima vsaj malo, malo usmiljenja in sočutja z menoj, revežem... in such frightful misery!“

Metka mora stisniti zobe, da ne blekne: „...prismodo staro!“

„Bojim se, da prideš jutri zaman...“

Tako! Jutri zopet pride!

Kalumet in teta nista še stopila s stopnic na hodnik prvega nadstropja, ko je Metka s truščem odprla vrata stranišča in jih zaloputnila za seboj. Stekla je v kuhinjo, ki

80-letnica župnika Franca Zabreta

(Nadaljevanje s 3. strani)

na duhu. To dela kljub visoki starosti do danes.

To je njegova zunanja pot: veliko bogatejša je pa bila notranja. Bog mu je dal ne samo velikih talentov, temveč posebno izredno veselo srce. Vse zunanje premetavanje v življenju mu ni moglo vzeti tega. Če sede on za orgle, ki jih krasno obvlada, tedaj pride v prosti igri njegovo veselje in pobožnost na dan. Svoje talente je porabil tako, da je izredno veliko študiral in to dela še danes. Iz globine svoje bogoslovne izobrazbe je znal vedno dajati vernemu ljudstvu izvrstno predelano hrano božje besede. Veliko je tudi pisal po raznih verskih listih.

G. France ni nikoli maral nobenih, niti cerkvenih časti, ki so mu jih visoki predstojniki tudi hoteli dajati. Iskal je le božjo slavo, a našel kljub temu pri svojih duhovniških sobratih globoko spoštovanje, ki ga je zaslužil s svojo skromnostjo in visoko izobrazbo. Želimo mu iskreno še veliko zdravih let.

Dr. I. Rupnik

HOKEJ 66

Pri Organizacijskem odboru za svetovno in evropsko prvenstvo v hokeju na ledu smo zvedeli nekaj podrobnosti o pripravi na ta veliki športni dogodek v mesecu marcu prihodnjega leta. Prvenstvo bo od 3. do 13. 3. 1966 v Ljubljani, Zagrebu, Jesenicah in v Celju.

Tekme A in B skupine bodo v Ljubljani, Zagrebu in na Jesenicah, tekme B in C skupine pa v Celju.

V času svetovnega prvenstva bo v Ljub-

ljani tudi kongres mednarodne hokejske zveze — LIHG.

Za svetovno prvenstvo je veliko zanimanje seveda tudi med novinarji. Doslej je komisija za Press službo prejela že prijave iz 12 držav: Italije, Poljske, Kanade, SZ, Finske, Švice, Francije, Švedske, Nemške demokratične republike, Zvezne republike Nemčije, ČSSR in Jugoslavije. Največ redakcij se je prijavilo iz SZ (13), sledijo pa ČSSR (12), Poljska (10) itd.

Za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu je že sedaj po vsej Evropi veliko zanimanje.

Neuspeh v življenju . . .

Ko je Francisca Pizarra, osvojitelj Peruja, doletela velika nevarnost, ker se mu je vse moštvo uprlo in zahtevalo vrnitev, je stopil med svoje ljudi, potegnil črto na zemljo in rekel: „Severno od tod vas čaka lagodno življenje brez nevarnosti, a tudi revščina in nizkoti; južno od tod pa trdi napori, obupna borba in stiska; če se vam pa posreči, tedaj bogastvo, moč in slava. Odločite se!“

Skoro vsi so se zgnatili na severno stran; samo dvajset jih je potegnilo z Pizarrom. In ta slavna dvajsetorica je, dasi po mnogih pomanjkanjih, dosegla svoj cilj, ker se ni strašila bojev.

Torej le nikar ne izgubi poguma, naj te zadenejo kakršnikoli udarci usode. Neka-

teri ljudje morajo dosti prestat v življenju, nesreča jim hodí za petami. In če bi te zajela temna noč, le nikar ne obupavaj, ne kloni! Nekoč bo vendarle dan!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PETEK, 17. 9.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh. domače vesti. Športni obzornik. — SOBOTA, 18. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Iz domačih gajev. Glasbena oddaja. — NEDELJA, 19. 9.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 20. 9.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporta. Mirko Bogataj: Iz popotne torbe. 10 minut za športnike. 18.00 Za našo vas. — TOREK, 21. 9.: 14.15 Poročila, objave. Živo srečanje z Valentinom Polanškom. — SREDA, 22. 9.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 23. 9.: 14.15 Poročila, objave. Iz zdravnikove beležnice: Zobne in čeljustne okvare zaradi sesanja prstov v mladosti. Umetne pesmi.

20 let obnove Koroške in Vzhodne Tirolske

20 let odkar je začela izhajati v Celovcu „Koroška kronika“

Ob tej priložnosti bo izšla obširnejša številka našega lista.

Zato vabimo gospodarstvenike, stanovska društva in ustanove Koroške in Vzhodne Tirolske, da sodelujejo z oglasi pri urejanju in sestavljanju številke. Zadnji termin za oglasno naročilo je 9. oktober 1965.

Vljudno se priporoča oglasni oddelek lista

„Naš tednik — Kronika“.

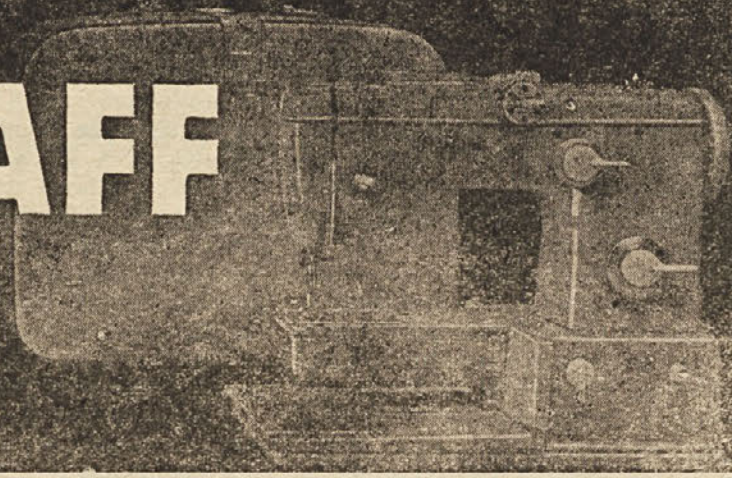
VILLACH - BELJAK GERBERG. 6
Lastnik: HANZEJ KOVAČIČ

Senzacionalni padec cen!

NUDI SE VAM MOŽNOST, DA ZELO POCENI NAKUPITE!

Vrtna gugalnica zložljiva, za 2 osebi, plastična sončna streha z mizico	§ 1480.-
Vrtni stoli s podlahtnikom	§ 185.-
Vrtni stoli brez podlahtnikov	§ 155.-
Vrtna mize z zloženimi ploščami	
premer 75 cm	§ 370.-
premer 60 cm	§ 320.-
Vrtni senčniki v raznih barvah, premer 150 cm	§ 265.-

Sami se prepričajte, zato nas obiščite!

PFAFF

Že nad 100 let pomeni Pfaff izredno kvaliteto in storilnost, zato tudi vi zaupajte v Pfaff. Pri nas dobite brezplačne nasvete. Prirejamo brezplačne šivalne tečaje. Najboljša oskrbovalna služba. Velika zaloga nadomestnih delov. Rabljeni šivalni stroji vedno na prodaj!

VAŠA PFAFF-STROKOVNA TRGOVINA

Josef Mondre

Klagenfurt - Celovec, 10.-Oktober-Straße 22
Tel. 71-1-87

z veseljem pričakuje vaš obisk. Dajte nam svoj naslov in vam bomo sporočili, kdaj in kje bo najbližji Pfaff-šivalni tečaj.

Iščemo mizarske pomočnike

za izdelavo pohištva. Dober zaslužek; v slučaju vestnosti in dobre kvalifikacije možnost napredovanja! — Stalna služba! — Stanovanje (z oskrbo ali brez nje) na razpolago. — Takoj odgovorite na naslov:

Möbel Kulterer

VILLACH — BELJAK
ITALIENERSTRASSE 1

Oglašuj v našem listu!

Šivalni stroji znamk: Gritzner, Rast & Gasser in Jax — najnovejši izdelki — popolnoma avtomatični Zick-zack-šivalni stroji so ponos gospodinje in šivilje, kateri jim olajšajo in skrajšajo delo. Naročite si ga takoj v strokovni trgovini šivalnih strojev:

JOHAN LOMŠEK

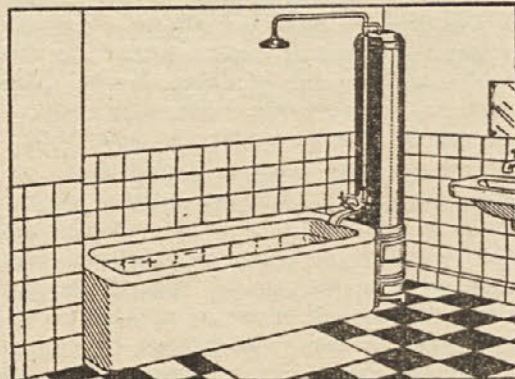
TIHOJA, P. Dobrla ves — Eberndorf

Zahtevajte cenik. — Ugodni plačilni pogoji.

3% Sonderrabatt
für alle Hochwassergeschädigten

geben wir sofort allen unseren Freunden und Kunden in den Katastrophengebieten für alle Bestellungen bis zum 1. November 1965. Mit dieser Maßnahme wollen wir in unserem Rahmen dazu beitragen, allen Hochwassergeschädigten ein wenig zu helfen. Bitte senden Sie Ihre Bestellung oder Kataloganforderung an das

Internationale Großversandhaus
GRAZ Moden Müller
Wienerstr. 294
Abt. 8

Vse za vodno instalacijo (sanitarni material) dobavljaja

Bratje Rutar & Co.

Dobrla ves — Eberndorf

Velika izbira

perila in blaga

pri

L. Maier

Klagenfurt, Alter Platz 35

SEJEM RUMENEGA GOVEDA V ŠT. VIDU OB GLINI

Plemenska živinorejska zveza rumenega goveda bo imela svoj sejem v četrtek, dne 23. septembra 1965, v Št. Vidu ob Glini. Na sejmu, ki bo v živinski hali, bodo prignali nekaj bikov in krav ter telic. Pričetek sejma bo ob 10. uri dopoldne.

Izbira in ocenjevanje goveda pa bo že dan poprej, in sicer v sredo, dne 22. septembra, ob 13. uri.

Prignane živali bodo najboljše kakovosti; vsi biki so potomci znanih frankenštanskih bikov.

Ker bodo prignali govedo iz Koroškega in Štajerskega, je pričakovati veliko ponudbo na sejmu, ki bo nudil na ta način bogato priložnost izbire za nakup dobre in lepe plemenske živine.

SEJEM SIMODOLSKEGA GOVEDA V ŠT. VIDU OB GLINI

Alpska živinorejska zveza simodolskega goveda za Koroško bo imela svoj sejem, ki bo trajal od sobote, 25., do ponedeljka, 27. septembra 1965, v Št. Vidu ob Glini.

Prignali bodo 16 bikov, 63 krav in 7 nosnih krav.

V soboto, 25. septembra, bo ob 13. uri ocenjevanje.

V nedeljo, 26. septembra, bo ob 11. uri otvoritev sejma in nagovor gostov. Ob 14. uri bodo pokazali pred halo odlikovane živali.

V ponedeljek, 27. septembra, bo ob 10. uri dipl. ing. dr. Franz Ebenbauer pojasnjeval v obliki kritike na sejmu razstavljene živali. Ob 11.30 pa bo predsednik Gruber razdelil odlikovanja.

Ob 14. uri istega dne bodo sejem zaključili.

Mala oglasa

Soboslikarske vajence sprejmemo. Za hrano in stanovanje preskrbljeno. Prijavite se že sedaj! — Soboslikarski mojster HANS SCARSINI, Klagenfurt - Celovec, Friedlstraße 37.

Pletilne aparate za hitro pletenje in odgovarjajočo volno dobite pri: WOLL- u. STRICKBAR, Klagenfurt - Celovec, nasproti kapucinske cerkve.

**Naš tednik-
Kronika**

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 25. Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. — Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. šterl., za U.S.A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Zrelec. — Tiskarna Družba sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.